

Interne notater

STATISTISK SENTRALBYRÅ

80/27

9. september 1980

Notat fra 1949

ARBEIDET I STATISTISK SENTRALBYRÅ I TIDEN FRAMOVER

Av

Petter Jakob Bjerve

INNHold

	Side
Forord	1*
I. Noen innledningsmerknader	1
II. Aktualisering av statistikken	3
III. Fullføring av nye undersøkelser som er satt i gang	9
IV. Nye undersøkelser som er planlagt	14
V. Samordning av den offentlige statistikk	24
VI. Veksten i Byråets arbeidsmengde	38
VII. Personale og administrasjon	42
VIII. Organisering av en avdeling for økonomiske og sosiale undersøkelser	48
IX. Sluttmerknader	52

FORORD

Statistisk Sentralbyrås langtidsprogram fra og med 1965-1970 er gitt ut i serien Arbeidsnotater. De tidligere programnotater ble ikke gitt ut i noen serie og er derfor lite tilgjengelige i dag.

Det første langtidsprogram som ble utarbeidd i 1949 og gjaldt perioden 1950-1955, har hatt særlig stor betydning for Byråets senere utvikling. For å gjøre dette programnotat lettere tilgjengelig, er et begrenset restopplag av notatet heftet inn og gitt ut i serien Interne notater.

Statistisk Sentralbyrå, Oslo, 8.september 1980

Petter Jakob Bjerve

Statistisk Sentralbyrå
Oktober 1949.
Revidert utgave november 1949.

Fortrolig.

Arbeidet i Statistisk Sentralbyrå i tiden framover.

Av

Petter Jakob Bjerve

I. Noen innledningsmerknader.

I løpet av de siste ti-tyve årene har det foregått en utviding og omlegging i bruken av den offentlige statistikk som har fått og vil komme til å få viktige konsekvenser for kravene til statistikken. Dette henger dels sammen med at det offentlige har grepet mer og mer inn i det økonomiske liv og dels henger det sammen med kvantifiseringen av de økonomiske analysemetodene.

I langt større grad enn tidligere blir statistikken nå brukt som et analytisk verktøy ved løsningen av de økonomiske og sosiale problemer som statsmaktene står overfor. Særlig gjelder dette den økonomiske politikk der utvidingen og omleggingen i bruken av statistikk har fått sitt mest konkrete uttrykk i nasjonalbudsjettet. På dette viset har tallene fra handelsstatistikken, produksjonsstatistikken osv. fått en sentral plass både i det offentlige ordskiftet og i drøftingen av økonomiske problemer innenfor statsadministrasjonen. Slike tall følges spent fra år til år, fra måned til måned, ja, enkelte fra dag til dag, og en bestemt utvikling i tallene kan lede til avgjørelser som betyr millioner vunnet eller tapt for landet.

Denne utviklingen har økt kravene til den offentlige statistikk. Det er nå for det første mer enn noen gang før nødvendig at statistikken blir hentet inn og bearbeidd hurtig, ikke minst fordi forholdene i etterkrigstiden har skiftet så sterkt fra tid til tid. En rask statistikk har alltid vært et ønskemål, men i dag er den på flere områder så å si et nødvendig vilkår for at det kan føres en rasjonell økonomisk politikk. For det andre har kravet om fullstendighet dels fått større betydning og dels en noe annen mening enn før. Når for eksempel analysemetoden går ut på å stille importtall, eksporttall, produksjonstall, konsumenttall og investeringstall opp imot hverandre og når

analysen gjelder hele Norges økonomi, er det ikke nok å ha produksjonstall bare for de største bedriftene og for de viktigste næringsgruppene og bransjene. Statistikken må da legges opp slik at den enten direkte gir totaltall for alle bedrifter og for hver eneste næringsgruppe og bransje eller slik at den gir det best mulige grunnlag for å beregne slike totaltall. Det viktigste er for så vidt ikke at alle bedrifter eller personer telles, men at oppgavene blir hentet inn fra et slikt utvalg av dem at totaltall kan beregnes med tilstrekkelig nøyaktighet. Endelig er det for det tredje blitt stadig mer nødvendig å standardisere de statistiske omgrep og inndelinger og å gjøre dette slik at omgrepene henger best mulig sammen med hverandre logisk sett. Når statistikken, som i dag, blir brukt i analyser der tall fra en rekke ulike områder blir stilt i relasjon til hverandre på en ganske bestemt måte, er det tvingende nødvendig å definere de statistiske omgrepene som tallene gir uttrykk for på en slik måte at vi får den best mulige logiske sammenheng i dem.

Disse tre kravene til statistikken: raskhet, fullstendighet og logisk samordning må det legges særlig vekt på under arbeidet med den offentlige statistikk i tiden framover. Dette kommer også til uttrykk i de følgende avsnitt som omfatter:

- II. Aktualiseringen av statistikken.
- III. Fullføringen av nye undersøkelser som er satt i gang.
- IV. Nye undersøkelser som er under planlegging.
- V. Samordning av den offentlige statistikk.
- VI. Veksten i Byråets arbeidsmengde.
- VII. Personale og administrasjonen.
- VIII. Organisering av en Avdeling for økonomiske og sosiale undersøkelser.
- IX. Sluttmerknader.

II Aktualiseringen av statistikken

Forholdene under krigen førte til at Byråets statistikk ved frigjøringen lå en god del tilbake på flere områder. Byrådet tok derfor sikte på snarest mulig å hente igjen det forsomte, slik at statistikken på ny kunne komme ut like hurtig som før krigen. Dette arbeidet med å aktualisere statistikken ble imidlertid vanskeliggjort av flere grunner, først og fremst mangel på kontorlokaler, knapphet på kvalifisert sekretærhjelp og til visse tider av året også mangel på assistenthjelp. Dessuten ble det etterhvert stilt store krav til Byrådet om utbygging av den eksisterende statistikk på en rekke områder og om igangsetting av nye undersøkelser, noe som også måtte forsinke arbeidet med å aktualisere statistikken. Trass i dette er Byrådet nå langt på vei mot det mål som det er naturlig å sette seg i første omgang, nemlig å kunne legge fram statistikken like hurtig som normalt før krigen.

Når vi skal undersøke i hvor stor utstrekning statistikken i dag blir lagt fram like hurtig som før krigen, må vi skille mellom tre grupper av publikasjoner, nemlig månedsstatistikken, den årlige statistikk og statistiske publikasjoner som blir gitt ut med lengre mellomrom enn året.

Når det gjelder månedsstatistikken, kommer leveomkostningsindeksen, engrosprisindeksen og månedsstatistikken over private aksjebanker og sparebanker ut like hurtig som de gjorde før krigen.

Statistiske Meddelser har inntil nylig vært sterkt forsinket, men fra og med oktobernummeret vil denne publikasjonen på ny komme ut regelmessig en gang hver måned, forhåpentlig i midten av måneden. Når det har lyktes å få en muntlig avtale med Grøndahl & Søn om dette, skyldes det først og fremst at Byrådet for å lette trykkingen har samlet størstedelen av talloppgavene i et særskilt tabellverk. Trykkingen av dette tabellverket skal foregå etter en bestemt tidsplan. En tilsvarende avtale har det ikke vært mulig å få for artikkelstoffet til publikasjonen. Dette stoffet må derfor settes og trykkes uavhengig av tidsplanen for tabellverket. Det er bare de artikler som er ferdig oppsatt og lest korrektur på den 25. i

hver måned som kan komme med i det følgende månedsnummer av Statistiske Meddelelser. Risikoen ved denne ordningen er at trykkeriet kan utsette trykkingen av artikkelstoffet enda lenger enn tidligere, men Byrået har funnet det forsvarlig å ta denne risikoen.

Månedsindeksen over industriproduksjonen kommer i dag fra 10 til 14 dager senere enn før krigen. Dette skyldes ikke at arbeidet i Byrået med utrekningen av indeksen går senere, men at det er vanskeligere å få oppgavene inn fra oppgavegiverne. Byrået har i lengre tid arbeidd på å få framskyndet oppgavegivingen, og det er håp om at en etter hvert vil kunne redusere forsinkelsen.

Mest forsinket av månedsstatistikken er publikasjonen "Vareomsetningen med utlandet". Denne ble før krigen fullført i manuskript allerede 12 dager etter utløpet av måneden, og tre dager deretter, dvs. i midten av måneden, forelå den trykt. I dag blir manuskriptet ferdig ca. 25-30 dager etter utgangen av måneden, og trykkingen tar hele tre uker. Trykkingstiden er dessverre noe som Byrået ikke har herredømme over, men en arbeider stadig for å få den redusert. Når det gjelder den lengere tid som blir brukt til å utarbeide publikasjonen i Byrået, skyldes denne forsinkelse dels at en, etter oppdrag fra Handelsdepartementet, i tillegg til den vanlige bearbeidningen nå også grupperer materialet etter visse andre kjennetegn, f.eks. lisensens art og innvilgelsesår; dels skyldes forsinkelsen at publikasjonen nå inneholder 3-4 ganger så mange nye talloppgaver hver måned som før krigen, delvis kommer den av at kontrollen og gjennomgåelsen av materialet er betydelig mer nøyaktig enn før, og delvis skriver forsinkelsen seg fra at det nå er vanskeligere å få personalet til å arbeide overtid under toppbelastningstiden. Byrået regner imidlertid med at det etter hvert vil lykkes å redusere bearbeidningstiden for månedsstatistikken over "Vareomsetningen med utlandet".

For å kunne gi opplysninger om visse hovedtall for importen og eksporten på et tidligere tidspunkt enn det er mulig gjennom den trykte publikasjon, har Byrået i de senere

år sendt ut en stønsilert forhåndsmelding om vareomsetningen med utlandet. Etter en forsinkelse i sommer vil denne fra og med neste måned på ny bli sendt ut ca. 20 dager etter utløpet av hver måned. Dessuten arbeider Byrået med å legge opp visse foreløpige beregninger av den totale eksport og den totale import. Dersom det viser seg at feilene ved disse beregningene ligger innenfor rimelige grenser, vil Byrået gi slike foreløpige tall 10 dager etter utløpet av måneden til interesserte innen administrasjonen. Spørsmålet om hvorvidt slike tall skal bli publisert for en videre krets er det uråd å ta stilling til før en har eksperimentert med beregningene gjennom et lengere tidsrom.

For å gi et inntrykk av hvor hurtig den årlige statistikk kommer ut i dag sammenliknet med før krigen, har en på side 6 for hver årspublikasjon gitt opp 1) den siste årgang som hadde kommet ut trykt ved utgangen av 1939 sammen med den dato da publikasjonen forelå trykt, 2) den siste årgang som var kommet ut trykt pr. 31/10-1949 sammen med datoen da den var trykt og 3) den siste årgang som allerede er ferdig eller som ventes ferdig i manuskript sammen med datoen da manuskriptet var eller sannsynligvis vil bli ferdig.

Sammenlikner vi kolonne 3) og 2), finner vi at de publikasjoner som var kommet ut trykt pr. 31. oktober i år, alle sammen var minst en år forsinket sammenliknet med situasjonen i 1939. Men en slik sammenlikning gir ikke et riktig bilde av hvor snart publikasjonen blir ferdig fra Byråets hånd, fordi trykkingen i dag tar så mye lengere tid enn før krigen. Pr. 31. oktober hadde Byrået hele 11 publikasjoner under trykking og manuskriptene til disse publikasjonene var levert inn for lang tid siden. Det beste ville derfor være å sammenlikne de tidspunkter da manuskriptene blir ferdig fra Byråets hånd i dag med tidspunktene da de ble ferdige før krigen, men i mangel av de sistnevnte oppgavene må en sammenlikne utgivingstidspunktene før krigen med tidspunktene for fullføringen av manuskript fra Byråets hånd i dag. Så kort som trykkingstiden var før krigen gjør en ikke særlig stor feil ved på denne måten å sammenlikne oppgavene i kolonne 3) med oppgavene i kolonne 1) på side 6

En slik sammenlikning viser at de fleste årlige

Publikasjoner som blir utgitt av Statistisk Sentralbyrå hvert år.

Navnet på publikasjonen	Utkommet inntil 31/12-1939		Utkommet inntil 31/10-1949		Manuskripter til publikasjoner som pr. 31/10 1949 ikke er utkommet	
	Siste årg.	Utg.dato	Siste årg.	Utg.dato	Argang	Når ferdig
<u>Årlige publikasjoner:</u>						
Alkoholstatistikk	1928-29	3/5-30	1947-48	17/10-49	1949	1950
Arbeidslønninger			1947	26/6-49	1948 1949 1946	okt. 1949 1950 juni 1949
Folkemengdens bevegelse	1937	29/9-39	1941-45	3/3-49	1947 1948	okt. 1949 1950
Jordbruksstatistikk	1938	11/5-39	1947	19/8-48	1948	mai 1949
Kommunenes gjeld og kontantbeholdning	1939	19/12-39	1948	25/10-49	1949	feb. 1950
Kriminalstatistikk	1936-38	25/5-38	1945-46	13/12-48	1947/48	jan. 1950
Lønnstillinger					1948 1949	sep. 1949 des. 1949
Meieribruket i Norge	1938	19/12-39	1947	29/3-49	1948 1949	des. 1949 1950
Norges Bergverksdrift	1938	24/11-39	1947	9/4-49	1948 1949	des. 1949 1950
Norges elektrisitetsverker			1937/38	27/11-45	1939-41 1946-48	jan. 1948 apr. 1950
Norges handel	1938	25/10-39	1947	28/6-49	1948 1949	sep. 1949 1950
Norges industri	1937	24/3-39	1946	7/5-49	1947 1948	okt. 1949 jan. 1950
Norges kommunale finanser	1935/36	12/5-38	1944/45	28/10-49	1945/46 1946/47	des. 1949 1950
Norges private aksje- og spatebanker	1938	6/11-39	1946	2/10-48	1947 og 48 1949	okt. 1949 1950
Norske skip i utenriksfart	1937	19/12-39	1938-39	25/4-46	1946-48	apr. 1950
Rekruttering	1937	27/10-39				
Sinnsykeasylenes virk-	1937	15/7-39	1943-45	3/5-49	1946 1947 1948	20/9-1949 nov. 1949 1950
Skattestatistikken	1938/39	23/6-39	1946/47	1/2-49	1947/48 1948/49 1949/50	juli 1948 juni 1949 1950
Statistisk Årbok for Norge	1939	20/10-39	1946-48	30/9-48	1949 1950	okt. 1949 okt. 1950
Statistisk-øk. oversikt	1938	24/1-39	1948	9/2-49	1949 1950	des. 1949 des. 1950
Sunnhetstilstanden og medisinalforholdene	1937	19/12-39	1946	27/10-49	1947 1948	okt. 1949 1950
Trafikkulykker			1939/40	27/6-44	1941-47 1948 1949	sept. 1949 mars 1950 1950

publikasjoner allerede i dag blir ferdig i manuskript fra Byråets hånd praktisk talt like hurtig som før krigen, og dersom den arbeidsplanen som kolonne 3) gir uttrykk for holder, vil manuskriptene til alle årspublikasjonene fra Statistisk Sentralbyrå kunne ventes å bli ajour allerede utpå vårparten neste år, eller i alle fall innen sommeren 1950. Men skal denne planen kunne gjennomføres, er det nødvendig å sette inn ekstraordinært stort personale på arbeidet med de statistikkene som hittil har ligget lengst tilbake, først og fremst elektrisitetstatistikken, produksjonsstatistikken for industrien, skipsfartsstatistikken og statistikken over de kommunale finanser. Så viktig som disse statistikkene er som grunnlag for planleggingen av den økonomiske politikk, er det av stor betydning at forsinkelsene blir gjenhentet så fort som mulig. Men en må være merksam på at når en skal hente igjen slike forsinkelser på kort tid, vil det bli mindre arbeidskraft til overs for andre arbeidsoppgaver, f.eks. for forbedring av den løpende statistikk og for utvidinger av statistikken til nye områder. Byrådet står nær overfor et valg, et valg mellom å konsentrere seg om å bringe statistikken ajour på relativt kort tid og å forbedre statistikken og utvide den til nye områder. En har funnet det riktigst at det i de første månedene framover blir lagt relativt størst vekt på arbeidet med å aktualisere statistikken og å fullføre de engangsundersøkelser som er igang. Konsekvensen av dette er at nye undersøkelser som er under planlegging må utstå i tilsvarende lengre tid.

Publikasjoner som blir utgitt av Statistisk Sentralbyrå med lenger mellomrom enn året.

Navnet på publikasjonen	Ferdig i manuskript	
	Siste årg.	Dato
Dødelighetstabeller for det norske folk.....	-	-
Fiskeritelling.....	1948	høsten 1950
Folketellingen i Norge.....	1946, 1. hefte ^{x)}	5/7-1949
Husdyrproduksjonen.....	1946/47	des. 1949
Husholdningsundersøkelsen.....	1947/48	des. 1949
Hogst av tømmer og ved i årene 1936/37 - 1945/46..	-	mars 1950
Jordbrukstillingen av 20. juni 1949.....	1949, 1. hefte	juni 1950
Kommunevalgene og ordførervalgene.....	1947	aug. 1948
Kystflåten.....	1948	des. 1949
Norges sivile, geistlige og rettslige inndeling...	-	1950
Varehandelstelling.....	1948	nov. 1949

x) 2. hefte 1946 ferdig i manuskript des. 1949
3-9. " " " " " " 1950.

Ovenfor er det satt opp en liste over publikasjoner som blir utgitt av Statistisk Sentralbyrå med lenger mellomrom enn året, og for publikasjoner under arbeid er oppgitt det tidspunkt da de kan ventes å bli ferdig i manuskript.

Jorbrukstellingen av 20. juni i år går etter samme tidsplan som jordbrukstellingen av 1939. Derimot har resultatene av folketellingen 1946 dessverre blitt betydelig forsinket, først og fremst på grunn av vansker med å skaffe kontorlokaler i den første tiden, noe som førte til at bearbeidingen av materialet ikke kunne komme i gang tidnok. Det vil bli lagt stor vekt på å unngå en liknende forsinkelse av neste folketelling i 1950. Byrået regner med at det ved hjelp av moderne maskinutstyr og et større personale enn ved tidligere tellinger, vil være mulig å få tallbearbeidingen av folketellingen 1950 avsluttet i løpet av et par år og at resultatene kan legges fram umiddelbart deretter. En undersøker også mulighetene for å kunne legge fram visse foreløpige resultater enda tidligere. Når det gjelder de øvrige publikasjoner som er nevnt på side 7, er det vanskelig å si hvorvidt de er forsinket eller ikke, da vi ikke har noe brukbart sammenlikningsgrunnlag.

III. Fullføringen av nye undersøkelser som er satt i gang.

Byrået har etter krigen utvidd sitt virkeområde til en rekke nye felter av statistikken, og dette arbeidet vil nå etterhvert modnes i form av nye publikasjoner. I dette avsnittet vil det for område etter område bli gjort greie for de nye undersøkelsene som er satt i gang og når en kan vente at de vil bli ferdige fra Byråets side.

Når det gjelder jordbruksstatistikken, vil Byrået innen utgangen av året ha avsluttet en undersøkelse over størrelsen av husdyrproduksjonen i 1946/47. Ellers vil i de nærmeste par årene hovedvekten bli lagt på bearbeidingen av oppgavene til jordbrukstellingen av 20. juni d.å. Det er godt håp om at arbeidsplanen for denne tellingen vil holde trass i at oppgavene denne gangen er kommet noe senere inn enn i 1939. De første foreløpige resultater av jordbrukstellingen vil bli lagt fram ved juletider. De endelige resultater vil bli offentliggjort i 3 publikasjoner slik som ved tellingen i 1939. Det første heftet, som vil omfatte areal, husdyrhold m.v., tar Byrået sikte på å få ferdig i juni 1950. Hele undersøkelsen vil bli avsluttet i løpet av 3 år, dvs. at den vil være ferdig en gang i midten av 1952.

Også for skogbruket er nye undersøkelser i gang. Det arbeides med en oversikt over hogsten av tømmer og ved for hvert driftsår fra og med 1936/37 til og med 1945/46. Talloppgavene vil bli gitt herredsvis. Publikasjonen vil trolig bli ferdig fra Byråets side til våren. Videre arbeides det med en undersøkelse av arbeidsprestasjonene ved hogst og kjøring. Det ble for driftsåret 1948/49 hentet inn oppgaver over arbeidsprestasjoner, fortjeneste, værforhold o.l. Tilsvarende oppgaver blir hentet inn for driftsåret 1949/50. Oppgavene for driftsåret 1948/49 viste seg ikke å være helt tilfredsstillende, men en håper at det vil lykkes å få bedre svar for driftsåret 1950/51.

Når det gjelder fiskeristatistikken, blir den årlige statistikk utarbeidd av Fiskeridirektoratet. Byrået utarbeider ingen årsstatistikk for fiskeriene bortsett fra tabellene i Statistisk Årbok og et avsnitt i den årlige statistisk-økonomiske oversikt. I 1948 foretok imidlertid Byrået en engangsundersøkelse over fiskeribefolkningen, deltakingen i fisket, redskaper,

færgekoster m.v. Denne Fiskeritellingen av 1. oktober 1948 er svært omfattende. Det har vært vanskelig å få oppgavene inn, og enda er det en del oppgaver som ikke har kommet. Arbeidet med å revidere de oppgavene som Byrået hittil har fått inn, har vært sterkt tidkrevende, men revisjonsarbeidet har nå kommet så langt at arbeidet med å stanse oppgavene på hullkort har kunnet settes i gang. Det vil neppe være mulig å få ferdig denne undersøkelsen på mindre enn ca. 1 år til.

Statistikken over samferdselen er for tiden under sterk utbygging. For det første er det satt i gang en statistikk over kystflåten, som bygger på oppgaver fra Samferdselsdepartementet over løyvinger av rett til å drive kystfart. Denne statistikken gir opplysninger om fartsområde, størrelsen av båtene, bruttoinntekt m.v. En del av tabellene er allerede ferdige, og en regner med å ha fullført publikasjonen fra Byråets hånd innen utgangen av året. For det andre er det blitt utarbeidd skjemaer til en ny statistikk for lastebiltrafikken, som skal settes i gang f.o.m. 1. januar 1950 og som skal gi månedlige oppgaver om tonn-km., den tiden som lastebilene har hatt oppdrag, den tiden som lastebilene ventet på oppdrag, bruttoinntekt m.v. For det tredje er en første begynnelse gjort til å skaffe brukbare statistiske opplysninger over reiselivet. Det ligger allerede ferdig en statistikk for januar-april 1949 over sengebelegg, gjestenes nasjonalitet m.v. Denne statistikken vil bli ført videre og vil bli offentliggjort i en egen publikasjon som vil gjelde for hele 1949, og som Byrået tar sikte på å få ferdig i manuskript til våren. I denne publikasjonen vil det trolig også bli tatt med en statistikk over ikke-skandinaviske utlendingers besøk i Norge som Byrået nå har begynt å utarbeide. Det har dessverre hittil ikke vært mulig å skaffe tilsvarende oppgaver for de skandinaviske turistene.

Når det gjelder varehandelen, ble det i 1948 foretatt en representativ bedriftstelling, som vil bli ferdig i manuskript i slutten av november. Denne statistikken vil gi opplysninger om konfnadsstruktur, inntekter, sysselsetting osv. Formålet med tellingen har først og fremst vært å gi en rekke opplysninger om varehandelens struktur som er av stor betydning for det fortsatte arbeid i Varehandelskomiteen. Utvalget av bedrifter er ikke så

representativt at det vil være lett å regne seg fram til total-tall for hele varehandelssektoren, men vi vil iallfall få mye bedre grunnlag for å foreta slike utregninger enn det vi hadde tidligere.

Fra og med inntektsåret 1948 er skattestatistikken blitt vesentlig utvidd. Byrået får nå et eksemplar av likningsprotokollen fra alle kommuner i landet, og oppgavene over hver skattyters inntekt, formue, skatt, skatteklasser m.v. blir ekstrahert fra disse protokollene. For hver skattyter sender kommunene for å merke av hvilken yrkesgruppe vedkommende hører hjemme i. For budsjettåret 1949/50 er det allerede kommet inn ca. 500 likningsprotokoller. Dette materialet blir ført over på stansesert, og det nye IBM hullkortanlegget som Byrået har anskaffet, blir brukt til å sortere og tabulere disse opplysningene. Den nye skattestatistikken vil gi interessante opplysninger om hvor an skattyterne fordeler seg på skatteklasser, om hvordan antatt inntekt og formue fordeler seg på yrker og næringsgrupper osv. Disse grupperingene vil komme fram for hver enkelt kommune i landet. Statistikken vil bli til stor nytte ikke bare som grunnlag for den sentrale skattepolitikk, men også til bruk for fylkesskatteinspektørene og for kommunene. En tar sikte på å få ferdig publikasjonen for budsjettåret 1949/50 fra Byråets hånd utpå høsten 1950. Etterhvert som Byrået vinner erfaring regner en med å kunne avkorte bearbeidingstiden.

Helt siden våren 1946, da det spesielle utvalg for lønnsstatistikken ble oppnevnt, har Byrået sammen med dette utvalget stadig arbeidd med planer for en ny ordning av den offisielle lønnsstatistikken. Den nåværende ordning, som bygger på et samarbeid mellom Norsk Arbeidsgiverforening, Papirindustriens Arbeidsgiverforening, Mekaniske Verksteders Landsforening og Statistisk Sentralbyrå er mindre tilfredsstillende da den bygger på summariske oppgaver over timer og lønninger for grupper av arbeidere, ikke på oppgaver for hver arbeider. Dessuten omfatter den bare organiserte bedrifter. Det er derfor et stort behov for en forbedring av lønnsstatistikken. Et første skritt ble gjort i den retning i 1948, da Byrået i samsvar med framlegg fra Utvalget for lønnsstatistikk gikk til en lønnstilling for visse deler av industrien. Denne tellingen omfattet individuelle lønnsoppgaver for andre kvartal 1948 fra jern- og metallindustrien, kjemisk

industri, gummivare- og såpefabrikker, olje- og fettraffinerier, glassverk, sementfabrikker, keramikk- og porselensfabrikker. Tilsvarende oppgjaver ble hentet inn for 3. kv. når det gjaldt den elektro-kjemiske industri. Resultatene av denne tellingen ble stensilert opp tidsnok til å kunne tjene som grunnlag for tarifforhandlingene i 1949, og de blir trykt i en egen publikasjon som vil komme ut en gang i november i år. En tilsvarende telling ble utført for 2. kv. i år for bygningsindustrien. Størparten av oppgavene er allerede kommet inn, og bearbeidningen er satt i gang. Byrået tar sikte på å få avsluttet denne undersøkelsen innen utgangen av året.

Arbeidet med å legge opp ny levekostnadsindeks og ny engrosprisindeks er i gang. Vektgrunnlaget for den nye levekostnadsindeksen vil Byrået få av den husholdningsundersøkelsen som ble satt i gang for budsjettåret 1947/48, og som vil bli ferdig bortimot jul i år. Når det gjelder prisoppgavene til de nye indeksene, blir det nå hentet inn et større materiale enn tidligere, nemlig for flere varegrupper og fra 51 byer mot før 31. Både vektgrunnlaget og prisgrunnlaget for levekostnadsindeksen skulle således bli en god del bedre. Byrået regner med å få avsluttet forarbeidet til den nye levekostnadsindeksen i begynnelsen av 1950.

Til neste høst regner Byrået med å kunne begynne på en landssvikstatistikk. Fullføringen av denne statistikken vil avhenge av når behandlingen av disse sakene vil være avsluttet.

Så snart folketellingen av 1946 er kommet langt nok vil det bli utarbeidd en oversikt over skilsmisene i årene 1933-48. Denne oversikten vil bli publisert i Statistiske Meddelelser.

Det første heftet av folketellingen 1946, som omfatter folkemengde og areal, er under trykning. For å kunne framskynde publiseringen av resultatene, vil Byrået offentliggjøre fylkesvise tall i tiden framover. Hele arbeidet med folketellingen 1946 vil neppe kunne avsluttes før i slutten av neste år.

Byrået har i år gått over til et nytt opplegg av den årlige statistisk-økonomiske oversikt, eller som publikasjonen nå vil bli kalt: Økonomisk Utsyn over 1949. Denne publikasjonen vil som før hvert år bli lagt fram som et vedlegg til stats-

budsjettet og skal tjene som et grunnlag for vurderingen av den økonomiske situasjon og utviklingstendensene framover. Den er således et naturlig supplement til både statsbudsjettet og nasjonalbudsjettet. Byrået har lagt vekt på å bringe denne publikasjonen mer i samsvar med opplegget i nasjonalbudsjettet, og en forsøker å dra mer nytte av de nye analysemetoder som etterhvert er blitt utviklet på dette området. En håper at det nye opplegget bl.a. vil gi et bedre grunnlag for Stortinget ved vurderingen av de planer som legges fram gjennom nasjonalbudsjettet. Publikasjonen vil være ferdig i manuskript i begynnelsen av desember, og Byrået regner med at den skal være ferdigtrykt i siste halvpart av januar.

Siden sommeren 1946 har Byrået arbeidd med å legge opp et nytt og mer detaljert nasjonalregnskap for Norge. Det er allerede blitt utført et stort og verdifullt arbeid med det teoretiske opplegg til nasjonalregnskapet, et arbeid som har vakt internasjonal oppmerksomhet. En rekke av de talloppgaver som skal settes inn i dette systemet er også blitt beregnet. Disse oppgavene gjelder for tidsrommet 1930-1939. Dessuten er det beregnet en del tallserier også for etterkrigsårene, men det gjenstår ennå et betydelig arbeid før alle de talloppgaver som en regner med å inkludere i den første utgaven av nasjonalregnskapet, kan sies å være ferdige. Den første etappen i dette beregningsarbeidet vil være avsluttet i løpet av 1950, dvs. tidsnok til at nasjonalbudsjettet for 1951 kan legges om.

Det er blitt utarbeidd foreløpige planer for det nye kontor for skatteforskning (Skatteforskningsinstituttet) som Stortinget siste sommer besluttet å opprette. Ellers er her i første omgang hovedvekten blitt lagt på utbyggingen av skattestatistikken slik at den vil gi det best mulige tallgrunnlag for den framtidige skatteforskning.

IV. Nye undersøkelser som er under planlegging.

I tillegg til de nye undersøkelser som allerede er satt i gang, d.v.s. som alt har munnet ut i ferdig oppsatte spørreskjemaer eller kommet enda lengre, har Byrået en rekke andre nye undersøkelser under planlegging. Viktigst blandt disse er den nye folketelling i 1950 og en ny bedriftstelling forholdsvis kort tid etterpå.

Etter vanlig praksis blir det holdt landsomfattende folketellinger hvert tiår. I 1940 ble det ingen telling på grunn av krigen. I stedet satte Byrået igang en folketelling 3. desember 1946. Ifølge rapporter som Byrået har mottatt fra F.N., er det sannsynlig at de fleste land vil holde folketelling i 1950 eller 1951. Disse tellingene vil bli gjennomført etter om lag samme prinsipper i alle land slik at resultatene blir mest mulig jamførbare. F.N. har gjort mye forarbeid til denne verdensfolketellingen. I samsvar med disse planene har Byrået i det foreløpige budsjettframlegg for 1950/51 gjort framlegg om en ny folketelling i Norge i 1950. Som vanlig bør tellingen bli lagt til desember måned, og den bør tilfredsstillende de internasjonale krav så langt råd er, samstundes som en må forsøke å holde på kontinuiteten fra tidligere folketellinger. Det er innledet et skandinavisk samarbeid med sikte på å utveksle erfaringer fra tidligere tellinger som kan komme til nytte under planleggingen av den nye folketellingen.

Planleggingen av den nye folketellingen i 1950 begynte allerede i august d.å. og er nå kommet godt igang. Det blir under planleggingen lagt særlig stor vekt på å få resultatene hurtig ut. Byrået har allerede tinget på et nytt og helt moderne hullkortanlegg som er konstruert med særlig sikte på bruk ved folketellinger. Ved hjelp av dette nye maskinutstyret regner en med å kunne redusere bearbeidingstiden betraktelig sammenliknet med den tid det har tatt å bearbeide tidligere tellinger. Men skal dette kunne lykkes, vil det trolig bli nødvendig å ha mer assistenthjelp enn ved tidligere tellinger, og dette krever igjen større lokaler enn de som har vært brukt til Folketellingen av 1946. Dersom Byrået får de moderne maskinene i tide, og dersom det lykkes å skaffe lokaler til et større personale, vil tallbe-

arbeidingen kunne avsluttes i løpet av 1-2 år og resultatene legges fram umiddelbart etterpå.

Byrået undersøker dessuten mulighetene for å få ferdig visse hovedresultater av folketellingen enda hurtigere. Dette kan gjøres ved at det ut av den samlede skjemamasse blir plukket ut et representativt utvalg som blir bearbeidd først med sikte på å legge fram visse hovedresultater særlig tidlig. Spørsmålet om det er formålstjenlig å gå til en slik foreløpig bearbeiding vil avhenge av hvor hurtig en kan regne med i alle tilfelle å legge fram de endelige resultater, og dette er det ennå for tidlig å ha noen mening om.

En annen metode til å framskynde resultatene og til å forenkle undersøkelsen, er at en for visse opplysninger ikke spør alle, men bare en del av folket, d.v.s. at en tar en stikkprøve. I andre land har slike stikkprøver vært praktisert med stort hell, men det er klart at dess mindre befolkningen er og jo mer en ønsker å spesifisere opplysningene, jo mindre fordeler kan en oppnå ved hjelp av slike stikkprøver. For Norge kan det bli spørsmål om å skaffe ved stikkprøver bare noen få av de opplysninger som tidligere har vært hentet inn ved fullstendig telling.

Under planleggingen av folketellingen 1950 blir det også lagt vekt på samordningen med Folkeregistrene. Ved en slik samordning vil en ikke bare kunne forbedre Folkeregistrene, men det vil forhåpentlig også kunne bidra til å gjøre folketellingen og befolkningsstatistikken ellers bedre.

I det foreløpige budsjettframlegg for 1950/51 har Byrået gått inn for en ny bedriftstelling. Den bedriftstillingen som ble holdt høsten 1936 har vært svært nyttig som et middel til å klarlegge strukturen i norsk næringsliv, ikke minst viste den seg å være til stor hjelp under arbeidet med Nasjonalregnskapet for årene 1935 og utover. Men talloppgavene fra 1935 er nå tilfor gamle både som grunnlag for Nasjonalregnskapet og til bruk ved andre statistiske analyser. En ny bedriftstelling er derfor i høy grad ønskelig ikke bare i seg selv, men også som et nødvendig hjelpemiddel ved forbedringen og moderniseringen av den økonomiske statistikken ellers.

Byrået undersøker nå hvilket tidspunkt som vil være mest rasjonelt for igangsettingen av den nye bedriftstillingen.

En av de omstendigheter som må veie tungt ved valget av tellings-tidspunkt, er muligheten for å kunne overføre til bedriftstellini-gen personale og maskinutstyr fra folketellingsarbeidet når topp-belastingen her er over. Det gjelder å finne et tidspunkt som er så rasjonelt som råd er både ut fra dette omsynet og ut fra de omsyn som gjelder uavhengig av folketellingen, bl.a. det forhold at oppgavene må hentes inn på et tidspunkt da bedriftene ikke er overbelastet med annet arbeid, at oppgavene for et bestemt kalenderår helst bør hentes inn så snart som råd er etter utgangen av dette året for at de skal bli ferskest mulig o.s.v. Det er ennå ikke helt på det rene hvilket tidspunkt som vil være det beste ut fra alle disse omsynene, men mye taler for å legge tellingen til en av de første månedene i 1952.

En annen ny undersøkelse som er under planlegging og som vil gi verdifulle opplysninger om den norske befolkningen, er en statistikk over de innenlandske flytninger som skal bygges opp på grunnlag av oppgavene til Folkeregistrene. Denne statistikken vil kunne bli til særlig stor nytte for den områdeplanlegging som nå er satt i gang for Nord-Norge og som etter hvert vil bli utvidd til flere og flere områder av landet. Også statistikken over flytningene mellom Norge og utlandet vil bli tatt opp til omlegging og forbedring.

Videre arbeider Byrådet med en omlegging av medisinalstatistikken til en ny nomenklatur over sykdommene som er internasjonalt vedtatt. Som et middel til å gjennomføre dette på en effektiv måte, vil det bli utarbeidd en ny håndbok for leger som skal klarlegge hvordan materialet til medisinalstatistikken skal gis.

I det foreløpige budsjettframlegg for 1950/51 har Byrådet gjort framlegg om en ny undersøkelse over forbruket av trevirke til husbehov. En liknende undersøkelse ble som kjent gjort for hogståret 1936/37. Denne viste at ca. 1/3 av den samlede avvirking gikk med til husbehovsvirke. Det er derfor av stor betydning, bl.a. for planleggingen av nye bedrifter som nytter trevirke til råstoff, å få klarlagt de eventuelle endringer i forbruket av trevirke til husbehov som kan ha skjedd siden den forrige undersøkelsen. Det er grunn til å tro at det har skjedd slike endringer bl.a. som følge av at det nå blir brukt

mer elektrisk energi til koking og oppvarming utover bygdene, at det er blitt vanskeligere med arbeidshjelp, slik at bøndene er blitt tvunget til å skjære ned vedforbruket, at byggemåten er blitt forandret o.s.v. Den nye undersøkelsen er i tilfelle tenkt utført som en representativ telling slik som ved tellingen i 1936/37.

Når det gjelder handelsstatistikken arbeides det med planer om å lage en bedre gruppering på valutaområder. Spørsmålet om behandlingen av leiearbeid for utlandet er også tatt opp. Så snart varehandelstillingen av 1948 er ferdig, vil Byrået dessuten legge om og forbedre indeksen for den innenlandske vareomsetning og såvel pris- som volumindeksen for vareomsetningen med utlandet.

Byrået har i lengre tid følt behovet for å modernisere og bygge ut statistikken for industrien, men på grunn av de vanskelige arbeidsforhold måtte dette utsettes. En regner med at det nå snart vil bli mulig å realisere flere av utbyggings- og moderniseringsplanene på dette området. Den nåværende statistikk omfatter ikke alle industrigrupper, bl.a. mangler bygge- og anleggsvirksomheten, bakerier, slakterier, pølsemakerier. Oppbyggingen av en produksjonsstatistikk for disse områdene er ennå bare på et forberedende stadium, men den vil komme etter hvert. For alle industrigrupper er det videre ønskelig å utvide statistikken med nye oppgaver. Også forarbeidene til dette er i gang. Blandt de nye opplysningene som må hentes inn, er oppgaver over lagrene i industrien. En slik lagerstatistikk er i høy grad savnet i dag av enhver som ønsker å analysere utviklingen av Norges økonomi fra tid til tid. Byrået regner med å kunne sette igang en slik statistikk utpå våren 1950. Lagerstatistikken for industrien vil så langt råd er bli supplert av en tilsvarende statistikk over lagrene i engros- og detaljhandelen.

Når det gjelder moderniseringen av industristatistikken, er det i samsvar med de internasjonalt vedtatte krav blitt utarbeidd en ny bedriftsgruppering som vil bli tatt i bruk allerede for produksjonsåret 1949. Arbeidet med en ny vareklassifisering er også kommet langt. Et annet problem som er under utredning, er spørsmålet om hvordan en bør hente inn oppgavene fra industribedriftene for å kunne gi et bedre grunnlag for beregning

av totaltall for hele industrien, bl.a. slik at en får med opplysninger også for småbedriftene som spiller slik en viktig rolle i norsk industri. En spesiell side ved dette problemet er spørsmålet om hvordan en skal legge opp en månedlig produksjonsindeks med det samme formålet for øye. Også behandlingen av subsidier og indirekte skatter i produksjonsstatistikken vil bli tatt opp med det første. Den store økingen av så vel subsidiene som de indirekte skattene, har skapt et særskilt problem for produksjonsstatistikken nå i etter-krigsårene. Arbeidet med å bygge opp en løpende statistikk over investeringsplanene og over planene for produksjon og sysselsetting er igang i samarbeid med Industridirektoratet og andre interesserte institusjoner innen statsadministrasjonen. Det samme gjelder utbyggingen av en ordrestatistikk.

I tillegg til den utvidingen av samferdselsstatistikken som alt er gjennomført og som det ble gjort greie for i hovedavsnitt III, arbeider Byrået med planer for ytterligere utvidinger og forbedringer av denne statistikken. Først og fremst gjelder dette statistikken over kysttrafikken som vil bli lagt opp i nøye samband med den planlagte havnestatistikk og som vil bli basert på oppgaver fra Havnemyndighetene. Videre vil statistikken over norske skip i utenriksfart bli supplert med nye økonomiske data som det har vist seg å være behov for å få opplysninger om. Som en videreføring av den statistikk over lastebiltrafikken som vil bli satt i gang i januar, blir det i samarbeid med Samferdselsdepartementet planlagt en ytterligere utviding av denne statistikken, særlig med sikte på å hente inn flere økonomiske regnskapstall. Også for drosjebilene planlegges det en ny statistikk. For rutebilene blir det i dag hentet inn visse oppgaver av Veidirektoratet, men det er et spørsmål om ikke denne statistikken bør overføres til Byrået slik at den kan bli lagt opp bedre i samsvar med bilstatistikken ellers. Reiselivsstatistikken er under videre utbygging, men byr på en rekke administrative problemer som det ennå ikke har lyktes å løse, særlig gjelder dette samarbeidet med politiet og passkontrollen. Byrået vil legge stor vekt på denne utbyggingen av reiselivsstatistikken som kan få stor betydning for planleggingen av den videre utvikling av reiselivet i Norge og særlig

turisttrafikken fra utlandet.

Det neste skritt i arbeidet med å forbedre finansstatistikken, blir en omlegging av statistikken over de kommunale finanser. Skal denne statistikken bli god, må hele regnskapssystemet for kommunene legges om og Byråets statistikk tilpasses deretter. Forarbeidene til en slik omlegging er allerede i gang i en komite der Byrådet er representert. Tidspunktet for omleggingen av Byråets statistikk vil avhenge av når denne komiteen vil bli i stand til å fullføre sitt arbeid.

Planleggingen av en fullstendig lønnsstatistikk for industrien bygget på individuelle oppgaver over lønningene, er satt i gang, etter oppfordring fra Finansdepartementet. Denne statistikken skal omfatte alle industrigrupper, men det skal bare samles inn oppgaver for et kvartal i året tilpasset etter utløpstiden av tariffene. Det er meningen at oppgavene skal bli bearbeidd så tidlig at de kan brukes under lønnsforhandlingene for vedkommende gruppe året etter. Bearbeidingstiden og tidspunktet for utløpet av tariffene vil derfor bli avgjørende for hvilket kvartal en skal hente inn oppgaver for. Alt i alt regner Byrådet med at denne statistikken over industriarbeiderlønningene vil komme til å omfatte ca. 300 000 arbeidere. Av disse vil storparten (ca. 250 000) falle på industrigrupper hvor tariffene løper ut i første kvartal. For disse må derfor statistikken, om den skal kunne bli ferdig til bruk ved forhandlingene, bygge på oppgaver for andre kvartal året før. Det er meningen å begynne statistikken for 1950 med oppgaver for andre kvartal, men da bygningsindustrien er undersøkt i 1949, finner Byrådet det forsvarelig å sløyfe denne industrigruppen i det første året, slik at omfanget av statistikken for 1950 på denne måten kan bli redusert med ca. 50 000 arbeidere. Derimot må fra og med 1951 også byggefagene komme med.

Parallelt med denne overgangen til individualstatistikk over lønningene, må det gjennomføres en omlegging av den kvartalsvise, summariske lønnsstatistikk som fortsatt vil bli nødvendig for at en skal kunne følge lønnsbevegelsen fra kvartal til kvartal. Spørsmålet om hvordan den summariske lønnsstatistikken best kan samordnes med den nye fullstendige individualstatistikken slik at vi får en god kontinuerlig statistikk, er allerede

tatt opp i utvalget for lønnsstatistikken. Det samme gjelder spørsmålet om når en skal gå i gang med å forbedre lønnsstatistikken for andre områder av næringslivet, f.eks. i jordbruk, skogbruk, hotell- og restauranter o.s.v. Til slutt kan nevnes at maskinbearbeidningen av den nye lønnsstatistikk vil bli lagt opp slik at en kan nytte det nye I.B.M. hullkortanlegg som er kjøpt inn til bruk for den nye skattestatistikken.

Så snart husholdningsundersøkelsen og arbeidet med de nye indeksene er fullført, vil Byrået ta opp spørsmålet om å utarbeide en dyrstedsgruppering for Norge. En slik undersøkelse byr på en rekke praktiske så vel som teoretiske problemer, og det er ennå helt på det uvisse når det vil bli mulig å begynne - for ikke å si fullføre - eventuelle beregninger. Det er ellers fare for at det ikke vil være forsvarlig å gå til en dyrstedsgruppering før det er foretatt enda en husholdningsundersøkelse som da i tilfelle må legges opp nettopp med en slik gruppering for øye.

Byrået har innledet et samarbeid med Kirke- og Undervisningsdepartementet med sikte på å få en ny og bedre skolestatistikk. Det gjelder for det første å bygge opp en statistikk som omfatter all undervisning. For det andre må oppgavene for de ulike skolene bli gitt slik at de er sammenliknbare og sammenlagbare, noe som ikke er tilfelle i dag. For det tredje må statistikken omfatte flere oppgaver enn de som nå blir hentet inn, bl.a. oppgaver over økonomiske forhold og over tilgangen av elever i de forskjellige aldersklasser og på de ulike trinn i utdannelsen fra folkeskolene hele veien opp til universitetet og høyskolene. En slik statistikk må legges opp i nøye samsvar bl.a. med befolkningsstatistikken og folketellingen. Som medlemmer av det utvalg som skal oppnevnes av Kirke- og Undervisningsdepartementet og som skal utarbeide framlegg til en ny skolestatistikk, har Byrået derfor foreslått oppnevnt som sine representanter sjefen for befolkningsstatistikken og den sekretæren som er uttatt til å lede folketellingen i 1950.

Byrået legger stor vekt på at arbeidet med å analysere konjunkturutviklingen inn- og utenlands blir intensivert. Det er av stor betydning for den økonomiske politikk at utviklingstendensene på de ymse områder av vår økonomi blir klarlagt så

godt som råd er. I første omgang vil Byrået ta sikte på å gi ut fire publikasjoner om året med analyse av konjunkturutviklingen. For det første vil de årlige statistisk-økonomiske oversikter fortsatt komme til å inneholde slik analyse. For det andre vil det være nyttig å lage en liknende oversikt i midten av året. Denne vil i tilfelle kunne bli til nytte bl.a. for administrasjonen ved utarbeidingen av nasjonal- og statsbudsjettet for neste kalenderår, respektive budsjettår, på samme måten som den nåværende statistisk-økonomiske oversikt tjener som grunnlag for behandlingen av nasjonal- og statsbudsjettet i Stortinget. I tillegg til disse publikasjonene som i første rekke gjelder forhold her heime, tar Byrået sikte på å legge fram hver vår og høst en analyse av konjunktursituasjonen og utviklingstendensene på det økonomiske området i utlandet, særlig i Sambandsstatene, Storbritannia og de skandinaviske land. Når en mener at det vil være best å gi ut disse publikasjonene om våren og høsten, er det fordi at det på disse tidspunktene er mulig å skaffe en rekke utenlandske publikasjoner som kan bli til stor nytte som grunnlag for slike analyser.

I avsnittet foran er det gjort greie for den første etappen i arbeidet med nasjonalregnskapet. Den neste etappen i dette arbeidet vil ta sikte på utvidelser og spesifikasjoner av nasjonalregnskapet i ulike retninger. For det første bør en forsøke å utføre mer vidtgående og detaljerte beregninger over inntektsfordelingen enn det er mulig å gjøre nå i første omgang. Dette arbeidet må gå hånd i hånd med utbyggingen av den økonomiske statistikk, spesielt skattestatistikken. For det andre må en klarlegge mer detaljert de økonomiske transaksjonene mellom de ulike næringsgrenene i samfunnet. På dette området foregår det for tiden et stort og banebrytende arbeid i Sambandsstatene. Det har lyktes å skaffe til veie en betydelig del av det materialet som foreligger om dette arbeidet og en vil i dette materialet kunne få et verdifullt grunnlag for det statistiske opplegg av beregninger over internæringsstransaksjonene i Norge. Slike beregninger vil kunne gi grunnlag for verdifulle analyser av det norske næringslivs økonomiske struktur og de vil kunne bli av stor betydning for den økonomiske politikk. For det tredje må en så langt råd er ta sikte på å utarbeide kvartalsregnskap

noe som også krever mye ny statistikk. Dette arbeid må ellers ses i nøye sammenheng med den framtidige arbeidsdeling mellom Handelsdepartementet og Statistisk Sentralbyrå når det gjelder utarbeidingen av nasjonalbudsjettet, respektive nasjonalregnskapet. For det fjerde må en forsøke å føre de viktigste tallseriene i nasjonalregnskapet lengre tilbake i tiden enn til 1930 som en foreløpig er stanset ved. Den finansielle sirkulasjonen må også belyses bedre bl.a. ved å trekke omsetningen av verdipapirer inn i nasjonalregnskapet.

En særlig side ved nasjonalregnskapsarbeidet er at det tar sikte på å nytte ut nasjonalregnskapsteknikken til å gjøre den økonomiske statistikk på de ulike områder sammenliknbar logisk sett. Hver størrelse som tallene i nasjonalregnskapet gir uttrykk for er definert på en slik måte at den er logisk sammenliknbar med alle de andre størrelsene i dette regnskapet. I prinsippet betyr dette at dersom hver enkelt statistikk blir lagt opp på en slik måte at det faller inn i nasjonalregnskaps-systemet, vil en på denne måten oppnå å gjøre de ulike statistikkene logisk sammenliknbare. Byrået vil legge stor vekt på å nytte ut disse mulighetene ved nasjonalregnskapsteknikken. Bl.a. ut fra dette omsynet blir beregningene av tall til nasjonalregnskapet desentralisert så mye som det er praktisk å gjøre det, dvs. at beregningene i stedet for å bli utført på kontoret for nasjonalregnskapet i størst mulig utstrekning blir lagt til i de øvrige kontorene.

Så snart nasjonalregnskapet er tilstrekkelig utbygd, er det naturlig at kontoret for nasjonalregnskapet legger større og større vekt på å utnytte nasjonalregnskapet til økonomiske analyser, f.eks. undersøkelser over lønnsomheten i visse næringsgrener, undersøkelser over den forventede lønnsomhet av bestemte nyinvesteringer, utredninger til belysning av eksportindustriens konkurransevne overfor utlandet, analyser av virkningene som følge av bestemte næringspolitiske tiltak, utredninger om den næringsøkonomiske utvikling i Norge, liknende utredninger om den næringsøkonomiske utvikling i utlandet- spesielt utviklingen av nye industrier-, økonometriske undersøkelser av sammenhengen mellom import, sysselsetting, nasjonalinntekt og inntektsfordeling osv., osv.

Når det gjelder det nye kontor for skatteforskning, er oppgaven for dette "å granske skattetrykkets fordeling og virkninger og granske andre lands skattepolitikk". Skal kontoret kunne løse denne oppgaven, må det forsøke å klarlegge strukturen i det norske skattesystemet og de virkninger som skatteordningen har på de ulike samfunnsgruppers inntekt og formuesforhold, på deres etterspørsel etter varer og tjenester og på arbeidseffektiviteten. I samband med dette vil det være naturlig å gå inn på den historiske utviklingen av det norske skattesystem. Kontoret vil kunne ta på seg utredninger av administrative spørsmål som reiser seg i samband med innkrevingen av de ulike slags skatter. Utredninger om hvordan slike spørsmål er løst i andre land vil også bli aktuelle.

Endelig må nevnes at Byrået planlegger en særskilt publikasjon med studier over utviklingen av norsk statistikk på de ulike områder ned gjennom tidene. Dette arbeidet vil bli fordelt på de respektive kontorer i Byrået og det er tanken å få publikasjonen ferdig til 75-års jubileet i 1951.

V.Samordning av den offentlige statistikk.

Den offentlige statistikk kan etter måten den blir lagt fram på deles inn i to grupper, nemlig den statistikken som blir publisert i serien "Norges Offisielle Statistikk" (N.O.S.) og den som enten blir publisert utenom denne serien eller som ikke blir offentliggjort i det hele tatt. Størparten av N.O.S. blir utarbeidd av Byrået. De publikasjonene i denne serien som blir utarbeidd av andre er:

Publikasjoner i serien Norges Offisielle Statistikk som blir utgitt av andre enn Statistisk Sentralbyrå.

Navnet på publikasjonen	Utkommet innen 31/12-39		Utkommet innen 1/11-49	
	Siste årg.	Utg.dato	Siste årg.	Utg.dato
Fagskolestatistikk	1935/36- 37/38	1/6-39	44/45-46/ 47	9/9-49
Forsikringselskaper	1937	14/2-39	1947	14/3-49
Industriarbeidertrygden	1936	15/7-39	1943-45	31/12-48
Norges brannkasse	1935-37	19/9-38	1944-46	3/9-38
Norges fiskerier	1937	23/10-39	1944	13/7-48
Norges jernbaner	1937/38	24/1-39	1945/46	8/4-49
Norges postverk	1938	19/7-39	1947	14/12-48
Sjømannstrygden og fiskertrygden	1936	6/5-39	1939	29/7-42
Skolestatistikk	1935/36	24/3-39	1945/46	9/9-49
Stortingsvalget	1936		1945	12/8-47
Syketrygden	1937	19/1-39	1946	21/1-49
Telegrafverket	1937/38	21/6-39	1946/47	15/9-49
Veterinærvesenet	1937	9/8-39	1947	14/3-49

Om denne statistikken ble det ved vedtak i Stortinget den 20. mai 1921 slått fast at Byrået i samråd med vedkommende departement skal bestemme omfanget og formen av publikasjonene. For serien "Norges Offisielle Statistikk" er det således gjennomført en enhetlig kontroll slik at unødvendig dobbeltarbeid kan unngås, og slik at muligheten for å samordne statistikken rent logisk er betydelig bedre enn den ellers ville ha vært. En yovelligere sentralisering av arbeidet med Norges Offisielle

Statistikk ville trolig by på betydelige fordeler i og med at en kunne nytte ut maskinparken mer effektivt samstundes som det ville bli lettere å utjamne topper i belastningen på funksjonærene. Ikke all offisiell statistikk egner seg til å bli overtatt av Statistisk Sentralbyrå, men for enkelte statistikker som nå utarbeides av andre enn Byrået, ville en overføring til Byrået være den mest rasjonelle. En slik utvikling imot stadig mer sentralisering av statistikken var i gang så og si i hele mellomkrigstiden og blant fagfolk var det enighet om at dette var det eneste riktige.

Men denne utviklingen ble avbrutt av krigen, og etter frigjøringen ble sentraliseringstendensen dessverre avløst av en ganske utbredt tendens til desentralisering. I det ene departement etter det andre ble det under og etter krigen opprettet egne statistiske kontorer som uavhengig av Byrået hentet inn statistikk og bearbeidet den med egne maskiner og eget personale. Dette er statistikk som enten ikke blir publisert eller som ifall den blir publisert, ikke går inn under serien "Norges Offisielle Statistikk". (I denne serien blir det i dag ikke utarbeidd flere publikasjoner utenfor Byrået enn før krigen). For å gi et inntrykk av hvor stort omfang denne statistikken har, er det nedenfor stilt opp en liste over en del av den. En gjør uttrykkelig merksam på at det ennå ikke har lyktes å skaffe opplysning om all statistikk som blir hentet inn av andre enn Byrået.

Liste over en del av den offentlige statistikk som blir utarbeidd av andre enn Statistisk Sentralbyrå, og som ikke blir publisert i serien "Norges Offisielle Statistikk".

Oppgaveinnhenter Oppgavene omfatter: Oppgavene gis av: Oppgavene inn- og skjema-nr. hentes:

<u>Arbeidsdirek- toratet</u>	Sysselsetting I. (Total- oppgave over sysselsatte pliktlige syketrygdede per- soner som bare er arbeids- løshetsstrygdet i trygde- kassen.)	Trygdekassene	En gang om året
----------------------------------	--	---------------	-----------------

Oppgaveinnhenter og skjema-nr.	Oppgavene omfatter:	Oppgavene gis av:	Oppgavene innhentes:
<u>Arbeidsdirektoratet (forts)</u>			
Skjema-nr. 1803	Sysselsetting II. (Inn- og utmeldinger i pliktig syke-trygd og arbeidsløshetsstrygd med oppgave over antall personer som får dagpenger av arbeidsløshetsstrygden ved månedens utgang).	Trygdekassene	Hver måned
Skjema nr. 1804	Situasjonsrapport I. (Arbeidssøkende meldte ledige).	Arbeidsformidlingen i kommunene.	3-4 ganger i året.
Skjema-nr. 1806	Situasjonsrapport II. (Arbeidssøkende meldte ledige).	Arbeidsformidlingen i kommunene.	Hver måned. (Unntatt 3-4 ganger i året da Arb.direkt. isteden ber om sit.rapport I)
Skjema nr. 1807	Formidlingsmelding. (Søknader om arbeid i alt i måneden. Meldte ledige plasser, tilsatte plasser ved formidling og samarbeid.)	Arbeidsformidl. i kommunene.	Hver måned.
	Personopplysninger om arbeidsledige i Nordland	Arb.formidl. i kommunene	Pr. 31/10 1948, 28/2 og 30/6 1949
	Personopplysninger om arbeidsledige i Troms	Arb.formidl. i kommunene	Pr. 31/10 1949, 28/2 og 30/6 1950.
<u>Boligdirektoratet</u>			
Skjema Bygg nr. 5:	Produksjon, beholdning m.v. av sementvarer.	Produsenter av sementvarer.	Månedsvis
Skjema Bygg nr. 9	Oppgave over produksjon, beholdn. og levering av teglverksprodukter.	Teglverk.	Månedsvis.
Skjema Bygg nr. 10	Oppgave over lager, tilgang og salg av rør og sanitærartikler.	Importører av rør og sanitærartikler o.a. handlende og håndverksfirmaer som omsetter rør og sanitærartikler.	Månedsvis
Skjema Bygg nr. 14	Oppgave over produksjon, beholdn. og levering av sement	Sementfabrikker	Månedsvis
Skjema Bygg nr. 16	Oppgave over lager, produksjon, salg m.v. av trådstift og spiker.	Trådstift og spikerfabrikker.	Månedsvis

Oppgaveinn- henter og skjema nr.	Oppgavene omfatter:	Oppgavene gis av:	Oppgavene innhentes:
--	---------------------	----------------------	-------------------------

Boligdirekto-
ratet (forts.)

Skjema Bygg nr. 16	Oppgave over lager, produk- sjon, salg m.v. av trefiber- plater.	Wallboardfabrik- ker	Månedsvi-
-----------------------	--	-------------------------	-----------

Direktoratet
for industri-
forsyning.

Skjema F-48	<u>Importert fast brensel.</u> Lager og levering av impor- tert fast brensel.	Importører og gassverk (Blå gjenpart sendes Norsk Brensel- import A/S.)	Månedsvi-
Skjema D-46	Brenselforbruket for industr. bedrifter	Nå fra industrie- elle bedrifter (ekskl. garntneri- er) med årsfor- bruk over 600 kulltonn fast brensel).	Månedsvi-
Skjema A-49	Brenselbehovet 1949/50	Nå av industr. bedrifter med årsforbruk over 600 kulltonn fast brensel.	Vanligvis 1 gang pr. år, siste gang innhentet for brenseltermi- nen 1949/50.

Skjema nr. M.O.1	<u>Mineraloljer.</u> Kjøp, salg og raffinering av brukte smøreoljer.	Oljeraffinerier	Månedsvi-
Skjema nr. M.O.2	Oppgave over bedrifter som raffinerer brukte smøreoljer for egen reining.	Oljeraffinerier.	Månedsvi-
Skjema nr M.O.3	Tilgang og avgang av smøreol- jer og fett.	Smøreoljeimpor- tører.	Månedsvi-
Skjema nr M.O.4	Fylkesvise beholdninger av mineraloljer.	Importører av bensin, brensel- oljer etc.	Månedsvi-
Skjema nr. M.O.5	Tilgang og avgang av mineral- oljer.	Importører av bensin, brensel- oljer etc.	Månedsvi-

Kjemikalier, bestryknings-
midler m.v.

For tiden innhentes fra denne
varesektor regelmessig bare
oppgave vedrørende linfrø,
linolje og linoljeroling, nem-
lig:

Oppgaveinn- henter og skjema nr.	Oppgavene omfatter:	Oppgavene gis av:	Oppgavene innhentes:
<u>Direktoratet for industri- forsyning.</u>			
(forts.) Skjema nr. 623/48	Kjemikalier m.v. (forts.) For tiden innhentes osv. (se forrige side)	Oljemøller Maling og lakk- fabrikker	Månedsvi Kvartalsvis
<hr/>			
<u>Gummi og gummivarer</u>			
---	Oppgave over råstoffer for gummiindustrien.	Gummivareprodu- senter	Kvartalsvis
---	Produksjonsoppgaver.	Gummivareprodu- senter	Må Kvartalsvis
Skjema nr. 13	Beholdninger av bildekk og slanger	Importører og forhandlere av bildekk og slan- ger	Månedsvi
<hr/>			
Skjema S. 1002 A:	<u>Huder, lær, skinn og skotøy.</u> Tilgang og beholdning av hu- der og skinn, prima og sekunda	Hudgrossister	Månedsvi
Skjema S. 1002 B:	Tilgang og beholdning av vrak- hudar og skinn	Hudgrossister	Månedsvi
Skjema S. 1001 A:	Produksjon av lær og skinn for egen regning og beholdn. av rå hudar og skinn.	Garverier	Kvartalsvis
Skjema S. 1001 B:	Garving for egen regning, pro- duksjon, lagerbeholdn. m.v.	Garverier	Månedsvi
Skjema S. 1001 C:	Leiegarving	Garverier	Kvartalsvis
Skjema S. 1001 G:	Innsendte effektuerte kjøpe- tillatelser m.v. for lær og skinn	Garverier	Månedsvi
Skjema S. 1004 A:	Beholdninger av råvarer	Skotøyprodusenter	Månedsvi
Skjema S. 1004 B:	Produksjon og avgang av skotøy	Skotøyprodusenter	Månedsvi
Skjema S. 1004 C:	Produksjon av trebunnskotøy	Produsenter av trebunnskotøy	Kvartalsvis
Skjema S. 1004 D:	Produksjon og avgang av gummifottøy	Gummifottøypro- dusenter	Månedsvi

Oppgaveinn- henter og skjema nr.	Oppgavene omfatter:	Oppgavene gis av:	Oppgavene innhentes:
<u>Direktoratet for industri- forsyning (forts)</u>			
	<u>Huder, lær, skinn og skotøy. (forts.)</u>		
Skjema S. 1004 E:	Oppgave vedrørende råvarer og produksjon av Aurlandssko	Produsenter av Aurlandssko	Månedsvís
Skjema S. 1005:	Import av lær og skinn.	Lærwareprodusenter	Kvartalvis
Skjema S. 1007:	Beholdning, import og omsetn. av skotøy	Skotøygrossister	Månedsvís
Skjema S. 1006 B:	Salg og beholdning av skotøy	Skotøydetaljister	Månedsvís
<hr/>			
	<u>Tekstilvarer.</u>		
Skjema I:	Beholdning, tilgang og avgang av spinnstoffer	Tekstilfabrikker	Månedsvís
Skjema II:	Spunnet ulltypegarn	" "	"
Skjema IIIa:	Spunnet bomullstyppegarn	" "	"
Skjema III:	Beholdning, tilgang og avgang av garn	" "	"
Skjema IV:	Produksjon av ferdige ullvarer	" "	"
Skjema V:	Produksjon av ferdige triko- tasjevarer	" "	"
Skjema VI:	Produksjon av ferdige bom- ullsvarer	" "	"
Skjema VIII:	Produksjon av ferdige kunst- silkevarer	" "	"
—	Skjema for beholdning, tilgang og avgang av hamp, manila, sisal, jute og lin.	" "	"
Skjema XX	Produksjon av ferdige klær og tilførsel, forbruk og be- holdning av moleskinn, don- gery, twill og drill, samt ullstoff til arbeidsklær	Konfeksjonsfabf.	"
Skjema T 48:	Beholdningsoppgave over tek- stilvarer	Produsenter, gros- sister og detal- jister til den stedlige forsyn- ingsnemnd, som foretar kommune- sammendrag.	Kvartalvis

Oppgaveinnhenter og skjema nr.	Oppgavene omfatter:	Oppgavene gis av:	Oppgavene innhentes:
<u>Direktoratet for industriforsyning</u> (forts.)			
Skjema T 57:	<u>Tekstilvarer</u> (forts.) Beholdning, tilgang og avgang angitt i merkeverdi.	Stedlig forsyningsnemnder	Kvartalsvis
Skjema T 26:	Melding om import av tekstilvarer	Importører til stedlige fors.-nemnder, som hver måned gir sammendrag til Direktoratet for Industriforsyning.	Månedlige Sammendrag
----- <u>Direktoratet for proviantering og rasjonering.</u>			
Skjema nr.416:	<u>Statistiske kontor:</u> Beholdningsregnskap. Dette skjema omfatter grossistenes beholdninger.	Grossister	Månedsvi
Skjema nr.430:	(Dette skjema leveres til de enkelte forsyn.nemnder) Beholdningsoppgave for rasjonnerte matvarer m.v.	Produsenter, grossister, detaljforretninger	"
Skjema nr.294:	Beholdningsoversikt (rasjonnerte matvarer). Sammendrag av skjema nr.430.	De enkelte forsyningsnemnder	"
Skjema nr. 355/40	Hovedregnskap og makuleringsrapport for vanlige rasjonneringkort m.v.	" "	Nå hver 26. uke, har tidligere variert.
Skjema nr. 38/49	Melding om utferda tilvisingar for rasjonnerte matvarer. Dette skjema omfatter hva nemndene anviser til de ulike forbrukergrupper pr. måned.	" "	Månedsvi
Skjema nr. 200:	Oppgave over omsetting m.v. av smør ved meieri, smørlag og heimeprodusentar osv.		"
----- <u>Provisianteringskontoret.</u>			
Skjema nr. 357	Oppgave over beholdning og salg av kraftfor.	Grossister og produsenter	Månedsvi

Oppgaveinnhenter og skjema nr.	Oppgavene omfatter:	Oppgavene gis av:	Oppgavene innhentes:
<u>Direktoratet for proviantering og rasjonering (forts.)</u>			
Skjema nr. 418 b:	<u>Provisianteringskontoret. (forts)</u> Oppgave over hva som kan forbrukes ifølge rasjonenes størrelse. Hva som er anvist for kjøp. Detaljistenes lager og omsetning. (Kraftfor)	De enkelte forsyningsnemnder	Kvartalsvis
Skjema nr. 436:	Regnskapsskjema for den månedlige kjøttomsetning.	Til forsyningsnemnder fra firmaer som får varer fra grossist.	Månedsvise
Skjema nr. 435:	Regnskap for den månedlige kjøttomsetning	Detaljforretninger (bearbejdes ikke)	" "
Skjema nr. 449:	Oppgave over gitte slakketillatelser, disponering av slakt, gyldige kjøpekort og innregistrerte kunder.	Forsyningsnemnda/fordelingsnemnda i kommunene	" "
Skjema nr. 450:	Oppgave over mottatt slakt og slaktedyr	Norges kjøtt- og floskecentral el. kommisjonær	" "
<hr/>			
—	<u>Fettkontoret:</u> A. Råoljer, B. Ferdigvarer.	Herdingsfabrikker og raffinier	" "
—	Oppgave over vegetabiliske oljer og råstoffer	Oljefabriker	" "
—	Oppgave over fettråstoffer	Såpefabrikker	" "
—	Produksjons- og salgsoppgave	" "	" "
Skjema nr. 7:	Salgsoppgave over margarin, kunstsmilt, spiseolje og andre margarinprodukter	Margarinfabriker	" "
Skjema nr. 2:	Produksjonsoppgave over råvarer (kokos, jordnøtt, soya, herdet fett, annen olje, smør) og ferdige produkter (margarin, kunstsmilt, spiseolje, andre margarinprodukter).	" "	" "
Skjema nr. 31:	Oppgave over margarin, fast og flytende matfett.	Grossister	" "

Oppgaveinn- henter og skjema nr.	Oppgavene omfatter:	Oppgavene gis av:	Oppgavene innhentes:
<u>Direktoratet for provianter- ing og resjoner. ing (forts.)</u>			
	<u>Rasjoneringkontoret.</u>		
Skjema nr. 249 a	Produksjonsoppgave m.v. for bær og frukt	Alle konserver- fabr. som er av- hengige av suk- kertildeling	Månedsviis
—	Oppgave over produksjon og salg av sukkervarer	Alle som har fått tillatelse til produksjon av sukkertøy	" "
—	Beholdnings- og forbruksopp- gave for rasjonerte råstoffer i sjokolade- og sukkervareind. (Tilleggsoppgave til skjema nr. 430.)	Sjokolade- og sukkervarefabr.	Periodevis etter nærme- re bestem- melse.
—	Regnskap for rå tobakk og salg av ferdige tobakksvarer	Tobakksfabr.	Månedsviis

Industridirekto-
ratet - Bran-
sjerådenes en-
gangsundersøk.

Skjema TV.Br. nr. 1	Rasjoniseringsplaner - kapa- sitetsoppgave - leveringssted for produkter - arbeidertall ved normal drift.	Tegiverk	1948
Skjema M-Br. nr. 1	Arbeidets art, gjennomsnittlig arbeidertall - maskinelt utstyr	Verksted som helt el. delvis be- skjeftiger seg med reparasjoner av <u>forbrennings- motorer o.a. maskinelt utstyr for fartøyer.</u>	1948
Skjema St. Br. nr. 1	Maskinelt utstyr - arbeider- tall - gulvflate - størrelse- planer om utvidelse, moderni- sering.	Støperier	1948
Skjema St. Br. nr. 2	Maskinelt utstyr - gulvflate- størrelse - arbeidertall - produksjon - råmaterialefor- bruk.	Metallstøperier	1949
Skjema SL-Br.1	Arbeidertall i 1947 - arb.tall 31.mai 1948 - forespørsel ang. utlån av oppgaver - prosentdel leiemaskiner.	Skofabr.	1948

Oppgaveinnhenter og skjema nr.	Oppgavene omfatter:	Oppgavene gis av:	Oppgavene innhentes:
<u>Industridirektoratet (forts)</u>			
Skjema SL-BR.2	Arbeidertall - produksjon	Skofabr.	1949
Skjema SL-BR.3	Antall beskjeftigede - produksjon - forespørsel ang. utlån av oppgaver.	Garverier	1949
—	Antall arbeidere - hovedyrke art av båtbygging - antall slipper	Båtbyggerier, båt-reparasjonsverksteder og slipper som tidligere ikke har sendt inn likn. oppgave til Industridirektoratet	1948
—	Forhåndsmelding om planlagt realinvestering i tekstilind.	Tekstiltfabr.	1 skjema for 1949 og for 1950/52 og 1 skjema for 1950 og for 1951/52. Begge skjemaer innhentet i 1949.
<u>Prisdirektoratet</u>			
Skjema 1	Årsregnskap (Taps- og vinningskonto, balansekonto.)	Industribedrifter	Årlig (Skjemaet er under omlegging.)
Skjema 2	Årsregnskap (Taps- og vinningskonto, balansekonto.)	Handelsbedrifter	" "
Skjema 3	Årsregnskap (Inntekter og kostnader som vedrører bygge- og anleggsvirksomheten, andre inntekter og kostnader, utgiftsførte overskuddsanvendelser, det disponible overskudd og dets anvendelse.)	Entreprenører	Årlig
Skjema 4	Årsregnskap (Vinnings- og tapskonto, balansekonto)	Møbel- og trevarefabrikker	" "
Skjema 5	Årsregnskap (Vinnings- og tapskonto)	Håndverksbedrifter i byggefagene	" "

x) Må besvares årlig av bedrifter som har meldeplikt etter Trustloven og av visse andre firmaer i forbindelse med prissaker.

Oppgaveinnhenter og skjema nr.	Oppgavene omfatter:	Oppgavene gis av:	Oppgavene innhentes:
--------------------------------	---------------------	-------------------	----------------------

Prisdirektoratet
(forts.)

—	Regnskapsoppgave (beskjeftiget personale, omsetting, kostnader, driftsoverskudd).	Baker- og konditorfirmaer	Årlig
—	Søknad om tilskudd for levering av dongeryklar til arbeidsbruk, omsetningsoppgaver	Detailjisttilvirkere	-
—	Søknad om tilskudd for levering av dongeryklar til arbeidsbruk. Oppgave over omsetningsbeløp - omsetn.kvantum.	Listeførte fabr. og grossister	-

Dessuten innhenter Prisdirektoratet melding om følgende kontraktsslutninger:

P. 3157	Kaffe og sukker	Norges Colonialgrossisters Forbund, Importerutvalget.	-
"	Utenlandsk kraftfor	Importsentralen for kraftfor	-
	Korn og kornvarer	Statens kornforr.	-

Statens kornforretning

Skjema nr. 2 og nr. 1	Råstofforbruk - salg - malingsgodtgjøresle - (Oppgavene gis fordelt på de enkelte melsorter) - fraktkostn.	Handelsmøller	Månedsvise
	Salg for egen regning - råstofforbruk ved handelsmaling - kornkvantum for leiemaling - alt fordelt på de enkelte mel- og kornslag.	Bydemøller	Månedsvise oppgaver for de større møller, kvartalsvis for de mindre.
	Disse oppgaver innhentes, men for tiden blir de ikke bearbeidd.		

Byrået er klar over at mye av denne statistikken er av en slik karakter at det ikke ville være formålstjenelig å overføre arbeidet med den til Statistisk Sentralbyrå. På den andre siden må en peke på at slik som arbeidet med disse statistikkene har vært lagt opp, har det foregått mye unødig dobbeltarbeid, først og fremst fordi det har manglet på tilstrekkelig kjennskap til den statistikk som alt blir hentet inn av andre. Dette har ikke bare ført til spill av arbeidskraft, men har også vært unødig plagsomt for oppgavegiverne. Like uheldig er det at desentraliseringen av statistikken har resultert i unødvendige ulikheter i det logiske opplegg av statistikkene, f.eks. i ulike nærings- og yrkesgrupperinger som gjør det vanskelig å sammenlikne resultatene, for ikke å nevne det forhold at administrative organer som mangler erfaring i innhenting og bearbeiding av statistikk i en rekke tilfelle har sendt ut spørreskjemaer uten å definere spørsmålene klart nok og har godtatt oppgavene uten tilstrekkelig revisjon med den følge at statistikken har blitt av høyst tvilsom verdi.

Med sikte på å unngå unødig dobbeltarbeid og å øke mulighetene for en logisk samordning av norsk statistikk, sendte Byrået i brev av 10. august 1946 en oppmoding til Finansdepartementet om at det fra statsadministrasjonen ikke måtte utsendes spørreskjemaer av statistisk art til enkeltpersoner, bedrifter, organisasjoner eller kommuner uten at det først er gjort henvendelse til en sentralinstans for å bringe på det rene: 1) hvorvidt tilsvarende oppgaver allerede er innhentet eller meldt som planlagt fra en annen gren av administrasjonen eller 2) hvorvidt de påtenkte opplysninger muligens mest hensiktsmessig vil kunne innhentes sammen med oppgaver som allerede innhentes på annet hold.

Som sentralinstans for denne klarerervirksomhet mener en det er naturlig at Byrået fungerer ". Det ble i brevet videre hevdet at det i de tilfellene da det måtte vise seg nødvendig å innsamle helt egne oppgaver, bør bli konferert med Byrået om arbeidet skal utføres av vedkommende institusjon eller av Byrået, og at en i tilfelle da andre institusjoner på grunn av særlige forhold best kan innsamle statistikken, må ordne det slik at planleggingen av statistikken og utformingen av

skjemaene skjer i samarbeid med Byrået . Finansdepartementet sa seg enig i det som ble framholdt i brevet fra Byrået og henstilte til departementene og de forskjellige institusjoner som hører inn under dem "at der blir forholdt således som av Byrået foreslått" (Rundskriv fra Finans- og tolldepartementet til samtlige departementer av 7. september 1946 .

Denne henstillingen ble innskjerpet i et nytt rundskriv fra Finansdepartementet av september 1948, da det i mellomtiden hadde vist seg at flere statsinstitusjoner hadde satt i gang statistiske arbeider uten på forhånd å konferere med Byrået med det resultat at arbeidet ikke var blitt tilfredsstillende planlagt . Heller ikke dette siste rundskrivet har vist seg å være tilstrekkelig til at alle offentlige institusjoner vender seg til Byrået før de går i gang med å hente inn ny statistikk. Bare i det ene året som er gått siden siste rundskriv fra Finansdepartementet ble sendt ut, har det vært hentet inn fem, seks viktige statistikker uten at Byrået på forhånd har fått kjennskap til det. I tillegg til dette har Byrået i flere tilfelle greid å spore opp planlagte statistikker før de er blitt satt i verk og på eget initiativ fått vedkommende institusjoner til å samarbeide med Byrået. For om mulig å unngå enda flere slike tilfelle har Byrået i brev av 1. august i år bedt Finansdepartementet om å innskjerpe henstillingen fra 1946 enda en gang.

Jamvel om det like til det siste er blitt hentet inn statistikk uten at det på forhånd har vært konferert med Byrået, kan det likevel merkes en avgjort bedring siden 1946. Flere av de statsinstitusjoner som har mest bruk for statistikk står i stadig kontakt med Byrået når det gjelder spørsmål om innhenting av nye oppgaver eller forandring av den løpende statistikk. En merker også en stadig større forståelse av at det er rasjonelt i et så lite land som Norge å sentralisere produksjonen av statistikk i en institusjon, nemlig Byrået, og at de øvrige statsinstitusjoner først og fremst bør nøye seg med å konsumere statistikk, dvs. nytte den statistikk som blir produsert av Byrået til analyser som måtte være nødvendig for deres daglige arbeid. Det er imidlertid ennå et langt stykke igjen til en kan si at norsk statistikk er rasjonelt organisert

og at de ulike statistikkene utenfor Byrået, er lagt opp på en måte som logisk og administrativt er den heldigste.

Et problem som vil reise seg i samband med en eventuell overføring til Byrået av statistikk som nå blir utarbeidd av andre, er omsynet til konfidensiell behandling av oppgavene. Det må legges stor vekt på at de oppgaver som Byrået henter inn, blir behandlet helt konfidensielt slik at en kan bevare tilliten til Byrået. Dette betyr at andre statsinstitusjoner ikke kan få lov til å studere de enkelte skjemaer som blir sendt inn til Byrået i samsvar med loven om innhenting av statistikk. Flere administrative organer har imidlertid nettopp bruk for å studere enkeltoppgavene fra bedriftene. I den grad dette er tilfelle vil det neppe være tilrådelig at oppgavene blir hentet inn i Statistisk Sentralbyrås navn, jamvel om det blir presisert at innhenting bygger på en annen hjemmel enn loven om innhenting av statistikk. Blir Byråets navn nyttet i slike tilfelle, vil oppgavegiverne lett kunne bringes til å tro at Byrået lar administrasjonen undersøke konfidensielle oppgaver også. I slike tilfelle har en derfor gjerne gått til den ordning at oppgavene er blitt hentet inn i navnet til det administrative organ som er særlig interessert i å studere enkeltoppgavene, men at den statistiske bearbeiding er blitt utført av Byrået. På dette viset kan Byrået kunnet overta bearbeidingen av statistikk som tidligere har vært bearbeidet av andre uten at dette har svekket tilliten til Byrået. Den gamle formen vil kunne nyttes ved en eventuell overføring av andre statistikker fra administrasjonen ellers til Byrået. Det er neppe tvil om at det ved slike overføringer kunne spares både på personale og maskinelt utstyr samstundes som statistikken ville bli bedre.

Byrået legger stor vekt på å fylle oppgaven som samordner av forsk statistikk så godt som råd er, og en møter stadig større forståelse for hvor viktig dette arbeidet er. Det er allerede oppnådd betydelige resultater av denne samordningen, men det står enda igjen mye som kan utrettes.

VI. Veksten i Byråets arbeidsmengde.

Dels som følge arbeidet med å gjenhente forsinkelsene fra krigstiden og dels fordi de løpende arbeidsoppgaver har vokset sterkt i etterkrigsårene, er arbeidsmengden i Byrået langt større i dag enn før krigen. Det er vanskelig å gi noe presist uttrykk for hvor sterkt arbeidsmengden har vokset. Veksten har gitt seg utslag dels i flere publikasjoner under arbeid eller ferdig i manuskript, dels i en utviding av omfanget av en rekke undersøkelser og dels i en sterk økning i tjenestevirksomheten overfor personer og institusjoner utenfor Byrået. En skal i korte trekk forsøke å gi et inntrykk av denne utviklingen.

<u>År:</u>	<u>Tallet på publikasjoner utgitt av Byrået.</u>
1937	16
1938	19
1939	20
1940	12
1941	16
1942	15
1943	11
1944	8
1945	10
1946	16
1947	13
1948	18
1/1-31/10-1949	15

Oppstillingen ovenfor viser at tallet på publikasjoner utgitt av Byrået sank under krigen, men at det tok seg fort opp etter frigjøringen slik at det i de siste årene har ligget på omlag samme nivå som før krigen. Tallene for etterkrigsårene gir imidlertid ikke noe riktig bilde av hvor mye statistikk Byrået har produsert, da tallet på publikasjoner som er under trykning har steget sterkt på grunn av de vanskelige trykningsforhold. Pr 31. oktober i år hadde Byrået tilsammen 9 publikasjoner under trykning mot 5 pr. 1/1 1946 og ytterligere tre publikasjoner var ferdig fra Byråets hånd til å sendes til trykkeriet. Dette betyr at det til de 62 publikasjoner som ble ferdig fra 1/1-1946 til 31/10-1949 må legges 14 publikasjoner som netto regnet er blitt fullført fra Byråets side i den samme tiden uten å bli trykt. Dette er dels publikasjoner som under normale forhold ville ha vært fullført i tiden 1940 - 1945 og dels helt nye publikasjoner. De nye publikasjonene er arbeidslønninger,

lønnstillingen, elektrisitetsstatistikk og trafikkuulykkesstatistikk. Av disse ble arbeidslønninger før krigen publisert som artikler i Statistiske Meddelelser, men disse artiklene var av et betydelig mindre omfang enn de tilsvarende publikasjoner i dag. I tillegg til disse publikasjonene, som enten er blitt trykt eller som ligger ferdig fra Byråets hånd, har vi 9 publikasjoner som regnes med å bli ferdig i manuskript i tidsrommet 31/10 - 31/12 i år. Regner vi disse publikasjonene med, blir tallet på de publikasjoner som vil bli ferdig framstilt av Byrådet i årene 1946 - 1949 hele 80, (netto regnet) dvs. gjennomsnittlig 20 publikasjoner pr. år. Dertil kommer at en rekke av etterkrigspublikasjonene inneholder flere årganger, mens tilsvarende publikasjoner fra førkrigsårene representerer bare en årgang som det tok tilsvarende mindre tid å utarbeide.

I oppstillingen på side 6 er det for 20 årlige publikasjoner ført opp at de ventes å bli ferdige i manuskript i 1950. I tillegg til dette kommer de publikasjoner som er ført opp på side 7. Det er ennå ikke klart hvor mange av disse vil bli ferdige i manuskript i 1950, men foreløpig regner en med 11 publikasjoner. Alt i alt vil altså ca. 30 nye publikasjoner bli ferdige i manuskript i løpet av neste år i tillegg til de som ventes ferdige innen utgangen av dette året.

Det er vanskelig å gjøre seg opp en mening om hvor mange publikasjoner Byrådet kan regne med å få ferdige i manuskript i løpet av 1951, først og fremst fordi det er på det uvisse hvor mange nye ting det vil bli høve til å sette i gang i tiden framover. Men legger vi sammen tallet på de løpende årlige publikasjoner som kommer ut alt i dag og som det sikkert vil bli ferdig en årgang av i 1951, og tallet på de publikasjoner som ventes ferdig i manuskript i 1951 som resultat av nye undersøkelser som alt i dag er satt i gang, kommer vi opp i ca. 25. Lykkes det å få realisert de planene for nye undersøkelser som er nevnt i hovedavsnitt IV, vil også tallet på publikasjoner som kan ventes ferdig i manuskript i 1951 komme opp i ca. 30.

Konklusjonen av dette blir at tallet på publikasjoner som er framstilt ferdig av Byrådet (netto regnet) i årene 1946 - 1949, ligger på samme gjennomsnitt pr. år som maksimumstallet før krigen, dvs. 20 publikasjoner. Både i 1950 og 1951 vil det bli fullført omlag 30 publikasjoner hvert år.

Dette gir et visst inntrykk av hvor sterkt arbeidsmengden i Statistisk Sentralbyrå har vokset i løpet av det siste ti-året, men tallene gir ikke noe fullstendig bilde. Arbeidsmengden har steget også som følge av 1) utvidinger av allerede eksisterende statistikk, 2) ny statistikk som blir publisert bare som artikler i Meddelelser og andre steder, eller som ikke blir publisert i det hele tatt, og 3) den sterke veksten i Byråets tjenesteytingsvirksomhet.

Blant utvidingene av allerede eksisterende statistikk kan nevnes at betalingsbalansen og statistikken over gjeld og tilgodehavender i utlandet nå blir satt opp betydelig mer detaljert og spesifisert enn tidligere, bl. a. på grunn av de krav som stilles fra de internasjonale organisasjoner. Dette krever et betydelig merarbeid. Det samme gjelder utvidingen av vareomsættningen med utlandet. For 1948 ble det dessuten etter krav fra O. E. E. C. foretatt en omgruppering av handelsstatistikken for 1948 i samsvar med O. E. E. C.'s varenomenklatur. Videre må nevnes merarbeidet p.g.a. at det blir innhentet mer spesifiserte oppgaver over kommunenes kontantbeholdninger og som følge av at Statistiske Meddelelser og Statistisk-økonomiske oversikter og andre publikasjoner er blitt utvidet i større eller mindre grad.

Av nye undersøkelser som ikke blir lagt fram i egne publikasjoner men trykt i Statistiske Meddelelser eller andre steder, har vi statistikken over investeringer i industrien, en statistikk over byggevirksomheten, en statistikk over månedsproduksjonen av malmer og metaller, tekstiltelling, visse hovedtall for de innenlandske flytninger, den nye reiselivsstatistikken, de månedlige oppgaver over løstebiltrafikken som vil komme f.o.m. 1. januar d.å., kvartalsstatistikk for statsbanker og kredittforeninger, en halvårsstatistikk over hvordan utlånene fra aksjebankene og sparebankene fordeler seg på debitorer, beregninger av konsumbudsjettet og den finansielle sirkulasjon til bruk i nasjonalbudsjettet og den nasjonaløkonomiske gruppering av regnskapene og budsjettene for stat og kommuner. Også alt dette krever et stort merarbeid. Endelig må nevnes at Byrådet etter krigen har overtatt fra Bank- og Sparebankinspeksjonen utarbeidningen av månedsstatistikken for aksjebankene og sparebanker.

Når det gjelder veksten i Byråets tjenesteytingsvirksomhet, må en først og fremst nevne merarbeidet som følge av

alle de forespørseler som Byrået så å si daglig får fra internasjonale organisasjoner, først og fremst Det internasjonale arbeidsbyrå, F.N., Pengefondet, E. C. E. og O. E. E. C. Arbeidet med å svare på disse forespørselene legger beslag ikke bare på sekretær- og assistenthjelp, men også på byråsjefenes og til dels direktørenes tid. Det samme gjelder besvarelsen av forespørsler fra E. C. A. gjennom Handelsdepartementet. Også forespørselene fra stat og kommunadministrasjonen har et betydelig større omfang i dag enn før krigen, og Byrået foretar ofte spesialundersøkelser etter oppdrag fra administrasjonen i tillegg til de undersøkelser som alt er nevnt. Dessuten har forespørselene fra private økt sterkt. Som eksempel på dette kan nevnes at besvarelsen av forespørsler om handelsstatistikken legger beslag på minst to assistenter, mens dette før krigen bare krevde en del av arbeidstiden for en assistent.

Videre må nevnes at Byrået i samsvar med loven om folke- registrene fungerer som sentralkontor for folkeregistreringen. Særlig nå under utbyggingen av folkeregistrene krever dette en betydelig innsats fra Byråets side. En førstesekretær og flere assistenter er sysselsatt med dette, foruten at det legger beslag på arbeidskraften til byråsjefen for befolkningsstatistikken.

Endelig er det grunn til å peke på at det i dag blir lagt ned et ^{større} atskillig/arbeid enn før krigen på forarbeider til nye statistikker og på omlegging av allerede eksisterende statistikk, dels fordi vi nå må gjennomføre mange av de planlagte forbedringer som måtte utsettes p.g.a. okkupasjonen, og dels fordi kravene til statistikken har steget meget sterkt i det siste ti-året, slik at en også av denne grunn må gå til større utvidinger og omlegginger enn normalt før krigen. Dette utvidde planleggingsarbeid legger først og fremst beslag på byråsjefenes og direktørenes arbeidskraft, men også sekretærene deltar i slike forarbeider i stor utstrekning.

VII. Personale og administrasjon.

Den sterke veksten i arbeidsmengden har gjort det nødvendig å øke personalet tilsvarende. Som det framgår av oppstillingen på side 43 var det samlede personale i midten av oktober to og en halv ganger større enn i begynnelsen av 1940. Det er umulig å si nøyaktig hvor mye av denne økningen skyldes merarbeid med å gjenhente forsinkelser, hvor mye skyldes nye undersøkelser i tillegg til de som var i gang i 1939, og hvor mye skyldes den økte tjenesteytingsvirksomhet, men noen alminnelige merknader om spørsmålet kan være på sin plass.

Oppstillingen på side 45 viser at det idag arbeider 85 flere funksjonærer med tellinger enn det gjorde i 1939. Av disse tellingene vil som før nevnt, husholdningsundersøkelsen og varehandelstillingen være avsluttet innen utgangen av dette året, og fiskeritellingen innen utgangen av neste år. Folketellingen av 1946 vil imidlertid bli avløst av folketellingen 1950, og blir Byråets framlegg om å sette i gang bedriftstelling våren 1952 godtatt, vil denne kreve et personale som mer enn oppveier de funksjonærene som blir frigjort ved avslutningen av jordbruks-tellingen 1949. En må derfor regne med at personalet ved tellinger kommer til å ligge om lag på det nåværende nivå i flere år framover.

Personalet på de ordinære kontorene har økt til over det dobbelte i 10-året 1939-49. En betydelig del av denne økningen har vært og vil enda en tid framover bli absorbert av arbeidet med å hente igjen forsinkelser fra krigsårene uten at det lar seg gjøre å påvise nøyaktige tall, og etter hvert som gjenhentingene skrur fram, vil dette personalet bli overført til de nye arbeidsoppgavene som er planlagt. Men storparten av økningen i det ordinære personale er blitt absorbert i arbeidet med nye og utvidede undersøkelser - bortsett fra tellingene - og i den økte tjenesteytingsvirksomhet, bl.a. kan nevnes at på det nye kontoret for nasjonalregnskapet er sysselsatt 6 funksjonærer, at flere funksjonærer på andre kontorer også arbeider med nasjonalregnskapet, at den utvidede skattestatistikken krever 5 funksjonærer mer enn før krigen, at de nye undersøkelsene over lønningene krever ca. 15 funksjonærer mer enn tidligere, og at den økte

(forts.s.44)

Byråets personale pr. 15. oktober 1949.
(inkl. permitterte med lønn og timearbeidere, ekskl. permitterte uten lønn)

	<u>1/1-1940</u>	<u>1/1-1946</u>	<u>15/10-1949</u>
<u>Ordinære kontorer</u> 1)			
Direktører	1	1	2
Byråsjefer	6	6	8 2)
Konsulenter	-	-	2
Sekretærer	16	16	30
Spesialstillinger	3	4	6
Sekretærspiranter	-	-	4
Fullmekt., assistenter, ekstraarb. m.v.	74	96	178
	<u>100</u>	<u>123</u>	<u>230</u>
<u>Folketellingen 1946</u>			
Sekretær	-	-	1
Spesialstilling (maskinarbeiderleder)	-	-	1
Sekretærspiranter	-	-	1
Fullm., assistenter, ekstraarb. m.v.	1	-	68
	<u>1</u>	<u>-</u>	<u>71</u>
<u>Boligtelling 1938</u>			
Sekretær	1	-	-
Fullm., assistenter	14	-	-
	<u>15</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
<u>Husholdningsunderøkelse</u>			
Sekretær	-	-	1
Assistenter	-	-	9
	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>10</u>
<u>Jordbrukstelling 1939 og 1949</u>			
Sekretærer	-	-	1
Ekstraarb. med sekretærlønn	-	-	3
Assistenter og ekstraarbeidere	25	-	24
	<u>25</u>	<u>-</u>	<u>28</u>
<u>Fiskeritelling og varehandelstelling</u>			
Byråsjef	-	-	1
Sekretær	-	-	1
Sekretærspiranter	-	-	5
Fullm. og assistenter	-	-	10
	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>17</u>
Personale i alt	<u>141</u>	<u>123</u>	<u>356</u>

- 1) Inkl. Lønnstillinger, som for 1949/50 er ført opp under ekstraordinært i Byråets budsjett.
2) Ekskl. 2 permitterte byråsjefer.

belastning på hullkortavdelingen har gjort det nødvendig å øke personalet her med ca. 30 funksjonærer.

Det sier seg selv at den sterke veksten i arbeidsmengden og i personalet har ført med seg en betydelig økning i arbeidet med personalsakene og i Byråets sentraladministrasjon. Følgende funksjonærer er idag knyttet til dette arbeidsområdet:

Økonom	1
Kasse	2
Postekspedisjon og brevarkiv	2
Sentralarkiv for utsending og oppbevaring av publikasjoner	2
Materialforvalter	2
Korrektur	4
Vari-typerskriving, (skrivning for offset trykking av publi- kasjoner og skjemaer)	2
Vaktmester og bud	2
	<u>2</u>

I alt 17 funksjonærer

I tillegg til dette kommer en sekretær som dels er sysselsatt med personalspørsmål og administrasjon og dels med arbeidet på den årlige utgave av Statistisk Årbok. Dette personalet og hele arbeidet med personalsakene og administrasjonen ligger nå direkte under underdirektøren. Men skal han få tilstrekkelig tid til å ofre seg for sine egentlige gjøremål, vil det være nødvendig å fritta ham for den detaljerte daglige behandling av disse spørsmålene. Det vil heller ikke være rasjonelt å legge dette arbeidet under en av sjefene for de øvrige kontorer. Byrådet har derfor i det foreløpige budsjettframlegg for 1950/51 gått inn for å få opprettet en egen byråsjefstilling for kontoret for personale og sentraladministrasjon. Den som eventuelt skal tilsettes i denne stillingen, må ha utdannelse og erfaring som gjør ham særlig skikket til å arbeide med disse spørsmålene.

For å gi et inntrykk av den administrative oppbygging av Byrådet har en på side 45 gjengitt en oppstilling over Byråets personale fordelt på stillinger og kontorer pr. 15. oktober 1949. Det framgår her at Byrådet så snart kontoret for skatteforskningen er opprettet, vil bestå av 11 ordinære kontorer, ledet av hver sin byråsjef. I tillegg til dette kommer 4 tellinger, hvorav 2 ligger under byråsjefer på de ordinære kontorene og 2 har sine egne sjefer. Endelig kommer hullkortavdelingen som ledes av en maskinarbeidsleder, biblioteket som ledes av en hovedbibliotikar og kontoret for industri- og elektrisitetsstatistikken som for
(forts.s.46)

Byråets personale, fordelt på stillinger og kontorer 15. okt. 1949.

	Direktør- og byråsjef.	Konsu- lenter	Sekre- tærer	Spes. still.	Sekr. aspir	Fullm., ass. og ekstraarb.	I alt
Ordinære kontorer 1))							
Direktører og 2 stenografer	2	-	-	-	-	2	4
Kontor nr.							
1. Befolkn., medisinal-, rekruttstat. og folkeregister (ekskl. folketell.)	11	-	2	-	-	15	18
2. Jordbruksstat. (ekskl. jordbrukstell.)	1	-	1	-	-	4	6
3. Skog-, jakt- og meieristatistikk	1	-	2	-	-	2	5
4. Handels-omsetn.stat. og tekstiltell.	1	-	2	-	1	25	29
5. Skipsfarts- o.a. samferdselsstat. og reiselivsstatistikk	1	-	1	-	-	5	7
6. Priser og leveomkostn., byggeomkostn. indeks, alkohol-, retts- og trafikk- ulykkesstat. (ekskl. husholdn.u.søk.	1	-	2	-	-	6	9
7. Sosial-, lønns-, tariff-, arbeidskon- flikt- og boligstatistikk	1	-	2	-	1	13	17
8. Kommunal- og statsregnsk.stat., skatte- stat., finanstell., betalingsbalance og valgstatistikk	1	1	3	-	1	15	21
9. Konjunkturanalyser, redaksjon av Stat. Medd. og Økonomisk Utsyn	pern.	-	1	-	-	-	1
10. Nasjonalregnskap og bankstatistikk	"	1	2	-	1	5	9
11. Skatteforskning	-	-	-	-	-	-	-
Kontoret for industri- og elektr. stat.	-	-	11	-	-	25	36
" " " personale, økonomi, Stat.	-	-	-	-	-	-	-
" " " Årbok m.v.	-	-	1	3	-	14	18
" " " biblioteket	-	-	-	2	-	2	4
" " " hullkortavdelingen	2)	-	-	1	-	45	46
" " " folketellingen 1946	3)	-	1	1	1	68	71
" " " husholdningundersøkelse	4)	-	1	-	-	9	10
" " " jordbrukstelling	4)	-	1	-	-	27	28
" " " fiskeri- og varehandels- telling	1	-	1	-	5	10	17
Personale i alt	11	2	34	7	10	290	355

- 1) Inkl. lønnstillinger, som for 1949/50 er ført opp under ekstraordinært i Byråets budsjett.
- 2) Ledes av samme byråsjef som 5. kontor.
- 3) " " en førstesekretær ved 6. kontor
- 4) " " samme byråsjef som 2. kontor.

tiden ledes av underdirektøren, men som så snart det lar seg gjøre, vil bli slått sammen med et av de ordinære kontorene. Når denne sammenslagningen er gjennomført, og under forutsetning av at framlegget om en ny byråsjefstilling for personale og administrasjon blir akseptert, vil Byrådet komme til å bestå av 12 ordinære kontorer med hver sin byråsjef, minst et kontor for tellinger med egen byråsjef, en hullkortavdeling med egen sjef og biblioteket, alt i alt minst 15 kontorer med egne sjefer som er direkte underordnet direktørene.

Denne sterke oppdelingen på kontorer gjør det nødvendig å opprette administrative mellomledd mellom kontorene og direktøren. Det vil være uoverkommelig for direktøren å stå i direkte kontakt med sjefene for alle disse kontorene foruten at han i visse tilfelle er nødt til å stå i direkte kontakt også med enkelte sekretærer. Dette har Byrådet hele tiden vært merksam på, og det ble derfor 1. juli 1947 opprettet en egen stilling som underdirektør. Den ytterligere økning av arbeidsmengden og den erfaring en har høstet, gjør det klart at problemet ikke er løst ved opprettingen av denne ene stillingen. Byrådet kan ikke idag legge fram noe endelig og fullstendig framlegg om hvordan den øverste ledelse bør organiseres i framtiden. Bare ved ytterligere erfaring kan en finne fram til den beste ordning. Men en er i allfall kommet til at det trenges minst en mellomstilling til. Byrådet har derfor på budsjettframlegget for 1950/51 gått inn for at det bør opprettes en ny stilling for en underdirektør som etter planen skal lede den Avdeling for økonomiske og sosiale undersøkelser, som det i avsnitt VIII vil bli gjort nærmere greie for. Det er mye som taler for at det bør opprettes enda flere underdirektørstillinger, slik at det i alt blir 3 kanskje 4 slike stillinger, men dette er det ^{ennå} for tidlig å ha noen endelig oppfatning om. Det samme gjelder spørsmålet om hvordan en i tilfelle skal fordele arbeidet på de tre eventuelt 4 underdirektørene. Det vil være naturlig at det under hver av disse mellomstillingene sorteres et bestemt utvalg av kontorer. I tilfelle det blir i alt 3 underdirektørstillinger, vil dette bety at det under hver underdirektør vil sortere gjennomsnittlig 5 kontorsjefer.

Bare ved en omorganisasjon etter disse linjene vil de

være mulig å redusere arbeidspresset på direktøren, slik at han får tid til å ofre seg for det som bør være hans hovedoppgaver, nemlig å planlegge framtidige arbeidsoppgaver, å sørge for en god rekruttering til byråsjef-, konsulent- og sekretærstillingene, å planlegge arbeidsfordelingen mellom de høyere funksjonærene, å skape tilstrekkelig kontakt mellom kontorene og avdelingene, å følge med i den økonomiske utvikling og i det økonomisk-politiske ordskifte for på den måten å kunne danne seg en mening om behovet for statistikk, å stå i nær kontakt med administrasjonen ellers bl.a. for å kunne danne seg et bilde av behovet for statistikk til administrativt bruk, å holde seg ájour med utviklingen når det gjelder statistisk teknikk og metode så vel som med utviklingen av den statistiske og økonomiske teori, å sørge for best mulig samordning av norsk statistikk, å opprettholde den nødvendige kontakt med statistiske institusjoner i utlandet osv. Dersom direktøren ikke får den nødvendige tid til å ofre seg for slike oppgaver, vil dette i det lange løp kunne få alvorlige konsekvenser, ikke minst for kvaliteten av det arbeid som Byrået utfører.

VIII Organiseringsen av en Avdeling for økonomiske og sosiale undersøkelser.

Den nye underdirektørstillingen som Byrået har gjort framlegg om, skal etter planen tilsettes med en høyt kvalifisert økonom og statistiker som får til hovedoppgave å samordne arbeidet på 9., 10. og 11. kontor, d.v.s. de kontorene som står for henholdsvis konjunkturanalysene, nasjonalregnskapet og skatteforskningen. Når Byrået har funnet det formålstjenlig å samle disse kontorene under en egen underdirektør, er det både fordi arbeidsområdene er svært nær i slekt med hverandre, og fordi kontorene skiller seg temmelig sterkt ut fra arbeidet ellers i Byrået. Som det vil ha framgått av hovedavsnitt IV, er disse kontorene ikke direkte sysselsatt med å samle inn, bearbeide og analysere statistisk materiale, men har til hovedoppgave å utføre økonomiske og sosiale undersøkelser ved hjelp av statistikk som foreligger eller som kan skaffes til veie av de andre kontorer i Byrået. Under den nye underdirektøren vil det også være naturlig å legge konsulenten for matematisk statistikk og konsulenten for sosiale undersøkelser. Den matematisk-statistiske konsulenten skal i første rekke fungere som rådgiver når det gjelder løsningen av teoretisk-statistiske problemer. Slike problemer reiser seg i større eller mindre grad i alle kontorer i Byrået. Konsulenten for sosiale undersøkelser bør stå til fri disposisjon for den nye underdirektøren, men det vil være naturlig å disponere ham til sosialpolitiske undersøkelser som Byrået måtte få i oppdrag å utføre.

På dette viset vil en få grunnlag for å organisere en egen Avdeling for økonomiske og sosiale undersøkelser innenfor Byrået. Med de stillingene som 9., 10. og 11. kontor allerede har bevilgning til, vil denne avdelingen få følgende personale:

- 1 underdirektør
- 3 byråsjefer
- 3 konsulenter
- 8 sekretærer
- 9 assistenter

Dette personalet vil være tilstrekkelig til å begynne med, men en regner med at arbeidsoppgavene for avdelingen vil vokse så sterkt at det snart vil bli behov for å opprette nye stillinger,

bl.a. vil det trolig bli behov for å knytte en sosiolog til avdelingen.

Organiseringen av en egen Avdeling for økonomiske og sosiale undersøkelser vil bety et viktig skritt når det gjelder å effektivisere forskingsarbeidet i Statistisk Sentralbyrå både fordi det vil fremme samarbeidet mellom 9., 10. og 11. kontor, og fordi det vil gjøre det mulig å oppnå en bedre kontakt mellom disse kontorene og kontorene ellers i Byrået. Som eksempel på hvor nært knyttet til hverandre arbeidsoppgavene for 9., 10. og 11. kontor er, kan nevnes at nasjonalregnskapet vil danne et viktig statistisk grunnlag for analyser av hvordan skattesystemet virker,^{og} at analysen av de økonomiske utviklingstendensene, som ligger under 9. kontor, vil ligge nær opp til analysen av virkningene på etterspørselen av bestemte former for skatter, som hører inn under 11. kontor (skatteforskningskontoret). I det hele tatt vil det sikkert vise seg at de fleste undersøkelser som et av de tre kontorene får i oppdrag å gjennomføre, vil grense så sterkt opp til oppgavene for de øvrige to kontorer at et nøye samarbeid er nødvendig. En av hovedoppgavene for den nye underdirektøren blir å gjøre dette samarbeid så effektivt som råd er. På det viset vil en kunne få utført et kvalitativt bedre arbeid enn under den nåværende organisasjon. Noe av det mest typiske ved moderne vitenskapelig forskning er at den i stor utstrekning er basert på gruppearbeid. På det ene området etter det andre har det vist seg at forskingen kan utføres mer effektivt gjennom gruppearbeid enn gjennom isolerte studier av enkeltmenn. Dette gjelder ikke minst den økonomisk-statistiske forskning.

Ved at det blir opprettet en ny underdirektørstilling og organisert en egen avdeling for økonomiske og sosiale undersøkelser, regner en med at Byrået etter hvert vil kunne bli i stand til å overta mange av de økonomiske og sosiale undersøkelser som nå blir utført av andre statsinstitusjoner. Ved å samle slike undersøkelser under en ledelse vil en ikke bare kunne dra nytte av fordelene ved et mer intensivt gruppearbeid, men en vil også kunne unngå mange av de dobbeltundersøkelser som nå foregår rundt om i departementene.

Det lar seg ikke gjøre å stille opp et skarpt skille mellom de arbeidsoppgaver som naturlig vil måtte løses av Avde-

lingen for økonomiske og sosiale undersøkelser og de oppgaver som hører heime under de øvrige kontorer i Byrået. At arbeidet blir forskingsbetont er f. eks. ikke noe avgjort særkjenne, for det foregår, har alltid foregått og vil måtte komme til å foregå et betydelig forskingsarbeid i alle de andre kontorene i Byrået også. Skulle en forsøke å dra opp en skillelinje, måtte det uttrykt i få ord bli slik: Mens de andre kontorene har til hovedoppgave å samle inn, bearbeide og analysere statistikk ut fra økonomiske og sosiale synspunkter, vil hovedoppgaven for den nye avdelingen bli å utføre økonomiske og sosiale undersøkelser med statistikk som analytisk hjelpemiddel. Med andre ord, denne avdelingen skal i første rekke "konsumere" den statistikk som de øvrige kontorer i Byrået "produserer".

Nødvendigheten av å samordne arbeidet på Avdelingen for økonomiske og sosiale undersøkelser med det arbeid som hører inn under de øvrige kontorene og mulighetene for å utføre verdifullt arbeid i opplegg av ny statistikk, vil naturlig nok stille store krav til den som skal lede den nye avdelingen. Skal avdelingen kunne bli i stand til å utføre et vitenskapelig høyverdig arbeid, må den som daglig leder få en mann med vitenskapelig trening på de arbeidsområder som avdelingen skal ta seg av, og med erfaring i vitenskapelig gruppearbeid (instituttarbeid), foruten at han må ha vist betydelig evne for og trang til vitenskapelig forskning. Han må personlig være i stand til å yte virkelig originale synsmåter og analyser. En slik mann vil Byrået ikke kunne få uten å by en lønn som ligger over byråsjefgasje, i alle fall vil en ikke kunne regne med å beholde ham på lengre sikt, noe som er uhyre viktig når det gjelder en slik stilling. Blir det opprettet en sjefstilling med lønn som ligger på høyde med eller ikke langt fra andre vitenskapelige stillinger, vil det derimot være mulig å skaffe en tilstrekkelig kvalifisert mann og en mann som er villig til å overta stillingen som livsstilling. En har overveidd spørsmålet om hvilken lønnsklasse stillingen bør komme inn under. I konferanse med finansministeren i mai i år framholdt en at flere grunner taler for å velge lønnsklasse 18 (forsker 1).

Hovedargumentet for dette var at det til å begynne med kanskje ville være praktisk å organisere avdelingen i en noe løs form, slik at lederen utførte enkeltmanns arbeid mer enn å fungere som avdelingssjef. Etter å ha undersøkt spørsmålet nærmere, har en etter hvert fått større klarhet over de oppgaver som det er naturlig å legge på den nye avdelingen og spesielt på lederen av den, og en er kommet til den oppfatning at det er viktig allerede fra første stund av å få organisert en fast ihoptømmet avdeling med en sjef som har det fulle ansvar for de funksjoner som det foran er blitt pekt på som hans hovedoppgaver. Av den grunn vil en tilrå at stillingen som leder av den nye avdelingen allerede fra første stund blir opprettet som en stilling av lønnsklasse 19 (underdirektør).

IX. Sluttmerknader.

Ut fra omsynet til de krav som må stilles til den offentlige statistikk og på grunnlag av en nøye vurdering av de tekniske og administrative problemer som arbeidet med denne statistikken byr på, har en i avsnittene foran kommet fram til følgende hovedkonklusjoner:

1) Ennå en kortere tid framover bør Statistisk Sentralbyrå legge hovedvekten på å bringe de løpende publikasjoner ajour hurtigst råd er og å fullføre snarest de engangsundersøkelser som alt er satt i gang.

2) Dette betyr at det under "aktualiseringsperioden" må vises en viss resignasjon når det gjelder igangsetting av nye undersøkelser. Særlig gjelder dette undersøkelser som ikke kan sies å være absolutt nødvendige, f.eks. arbeidet av en slik art som den omgruppering av handelsstatistikken etter O.E.E.C.'s varenomenklatur som Byrået måtte foreta for 1948.

3) Byrået bør i den nærmeste tiden legge stor vekt på å detaljplanlegge utvidinger og forbedringer som for en stor del også har vært tatt opp tidligere, men som det på grunn av de vanskelige arbeidsforhold ikke har vært mulig å føre i videre.

4) Under forutsetning av at retningslinjene 1) - 3) blir fulgt, kan en regne med at praktisk talt alle løpende publikasjoner som Byrået utarbeider, vil bli ajour fra Byråets hånd senest sommeren 1950. Men det er fare for at det på grunn av de vanskelige trykningsforhold vil ta atskillig lengre tid før publikasjonene kan komme ut trykt like tidlig som førkrigstiden.

5) Tendensen til å desentralisere den offentlige statistikk har i mange tilfelle virket til å forringe kvaliteten av statistikken og har ført med seg dobbeltarbeid og en lite effektiv arbeidsorganisasjon. Ulempene ved dette kan unngås dels ved at Byrået overtar enkelte av de statistikkene som nå blir utarbeidd av andre og dels ved at Byrået fortsetter sitt arbeid med å samordne all offentlig statistikk såvel logisk som administrativt. For å effektivisere denne samordningen bør Byrået få fullmakt til å vende seg direkte til de enkelte departementer og etater og kreve oppgave over all statistikk som disse har hentet inn siden 1/1 1946 og som de har planer om å hente inn i tiden framover.

6) Byråets arbeidsmengde har økt sterkt siden frigjøringen, dels som følge av det ekstraordinære arbeid med å gjenhente forsinkelsene fra krigsårene, dels på grunn av nye undersøkelser som Byrådet har fått i oppdrag å gjennomføre, og dels fordi tjenesteytingsvirksomheten har økt sterkt. Denne utviklingen - som har gjort det nødvendig å øke personalet betraktelig - stiller økte krav til personal- og kontoradministrasjonen. Alltid med disse problemene er nå blitt så omfattende at det bør bli opprettet en egen byråsjefstilling for personale og administrasjon. Dessuten er det - for å avlaste direktøren - nødvendig å opprette flere mellomstillinger mellom byråsjefene og direksjonen. Byrådet mener imidlertid at en i første omgang bør unnskenke seg til å opprette bare en slik stilling, nemlig en stilling som underdirektør for en Avdeling for økonomiske og sosiale undersøkelser, bestående av 9., 10. og 11. kontor.

7) Organisering^{en} av en Avdeling for økonomiske og sosiale undersøkelser vil fremme samarbeidet både mellom 9., 10. og 11. kontor innbyrdes og mellom disse kontorene og Byrådet ellers, og den vil gi muligheter for å sentralisere i Byrådet en del av det utredningsarbeid som nå foregår spredt rundt om i departementene uten tilstrekkelig samordning.

